

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

Zdroje financování a efektivnost investic ve veřejné správě

Irena Knetlová

©2014 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra ekonomiky
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Knetlová Irena

Veřejná správa a regionální rozvoj Sezimovo Ústí - Tábor

Název práce

Zdroje financování a efektivnost investic ve veřejné správě

Anglický název

Sources of financing and investment efficiency in public administration

Cíle práce

Analýza finančních zdrojů a efektivity investičních akcí realizovaných v minulém období na území obce, směřující k odhalení příčin odchylek mezi plánovanými a dosahovanými účinky.

Metodika

1. Analýza dokumentů obce (rozpočty, závěrečné účty, účetní závěrky, strategický plán obce, usnesení zastupitelstva, vybrané veřejnoprávní smlouvy).
2. Metoda řízeného rozhovoru s kompetentním zástupcem obce (starosta) k otázkám strategie obce z pohledu potřeby investic, k formám získávání financí na zajištění investičních akcí, k zapojení do regionálních, národních a evropských grantových programů,
3. Zaměření investičních akcí realizovaných v průběhu minulých 10 let a jejich přínos pro obec;
4. Vlastní pozorování v terénu: analýza výsledků investičních akcí realizovaných, probíhajících
5. Vyhodnocení získaných poznatků o využívání zdrojů financování v investiční činnosti obce
5. Možnosti investování - příležitosti, příprava oportunitních studií

Harmonogram zpracování

6/2013 - 9/2013	Literární rešerše
10/2013 - 12/2013	Výběr dat, volba metod zpracování a hodnocení dat, sběr a zpracování dat
1/2014 - 2/2014	Analýza dat, syntéza poznatků, závěry, doporučení, návrhy
3/2014 -	Doplnění literární rešerše, doplnění metodiky, dopracování závěrečné části práce
Konzultace celé práce s vedoucím	

Rozsah textové části

60 stran

Klíčová slova

veřejný rozpočet, obec, kontrola financování, strategické plánování, obecní samospráva

Doporučené zdroje informací

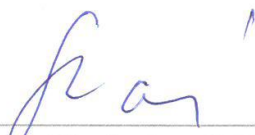
- BAJER, Petr a MATYÁŠ, Jiří. Praktický průvodce dotacemi z fondů Evropské unie. 1. vydání. Brno: Eurospolečnosti, 2009, 122 s. ISBN 978-802-5440-179.
- BARTOŇ, Martin. et al. Kontrolní mechanismy fungování veřejné správy. Olomouc: Periplum, 2009, 383 s. ISBN 978-808-6624-501-
- NAHODIL, František. et al. Veřejné finance v České republice. 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 359 s. ISBN 978-80-7380-162-5.
- NEMEC, Juraj. Kontrola ve veřejné správě. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, 158 s. ISBN 978-80-7357-558-8.
- NOVÁKOVÁ, Ivana a VELÍŠKOVÁ, Anna. Finanční kontrola ve veřejné správě v dotazech a odpovědích. 1. vydání. Praha: Bova Polygon, 2005, 183 s. ISBN 80-727-3124-6.
- PASTUSZKOVÁ, Eliška. Finanční vztahy a výkonnost veřejné správy. Žilina: Georg, 2011, 148 s. ISBN 978-80-89401-65-9.
- PEKOVÁ, Jitka. et al. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: ASPI, 2008, 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.
- PROVAZNÍKOVÁ, Romana a SEDLÁČKOVÁ, Olga. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2009, 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.
- RŮČEK, Milan a OCHRANA, František. Chytrá veřejná správa: kohezní politika. 1. vydání. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, Národní orgán pro koordinaci, 2009, 200 s. ISBN 978-80-87147-28-3.
- REKTOŘÍK, Jaroslav. Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru. 2. aktualizované vydání. Praha: Ekopress, 2007, 309 s. ISBN 978-808-6929-293.
- VALACH, J. a kol. Investiční rozhodování a dlouhodobé financování, 3. přepracované a rozšířené vydání, Praha: Ekopress, s.r.o, 2010. ISBN 978-80-86929-71-2.
- SCHOLLEOVÁ, H. Investiční controlling - jak hodnotit investiční záměry a řídit podnikové finance. Praha : Grada, 2009. ISBN: 9788024729527.
- SIEBER, P.: Analýza nákladů a přínosů, metodická příručka, MMR ČR, květen 2004, dostupné z www.mmr.cz

Vedoucí práce

Žídková Dana, Ing., CSc.

Termín odevzdání

březen 2014

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan fakulty

V Praze dne 26.2.2014

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Zdroje financování a efektivnost investic ve veřejné správě" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne

Poděkování

Děkuji především své vedoucí diplomové práce paní Ing. Daně Žídkové, CSc. za velmi cenné rady, připomínky a trpělivost v průběhu tvorby této práce. Také děkuji panu Miroslavu Hylmarovi, vedoucímu projektového oddělení Městského úřadu ve Vejprtech za čas, který mi věnoval při konzultacích zaměřených na konkrétní projekty města a za umožnění zpřístupnění potřebné dokumentace.

**Zdroje financování a efektivnost investic
ve veřejné správě**

**Sources of finance and investment efficiency
in public administration**

Zdroje financování a efektivnost investic ve veřejné správě

Souhrn

Hospodářská situace obcí v České republice není jednoduchá, přičemž není tolik důležitá otázka jejich samotné velikosti. Problémy s financováním se týkají jak malých obcí, tak i velkých měst hlavní město. Infrastruktura mnohých obcí je velmi zanedbaná (nebo zcela chybí – například kanalizace). Další investice vyžadují zvýšené nároky na ekologii, hygienu či péče o handicapované občany. Na zajištění investičních akcí však vlastní investiční zdroje nestačí.

Tato diplomová práce je zaměřena na analýzu potenciálních zdrojů investičních akcí obcí. V období 9/2013 – 1/2014 byla provedena analýza projektů města Vejprty, které byly realizovány od roku 1993 do současnosti. Pozornost byla zaměřena na cíl projektu, formu a výši financování a posouzení efektivnosti investiční akce. Město ve svých projektech vykazuje následující ukazatele efektivnosti: udržitelnost, rovné příležitosti, dopad na přeshraniční spolupráci a tzv. přidanou hodnotu. V závěru jsou shrnuty výsledky, které mohou být určitým návodem pro obecnější řešení.

Sources of finance and investment efficiency in public administration

Summary

The economic situation of municipalities in the Czech Republic is not simple, and it is not so important question of their sheer size. Funding issues relating to small communities and large cities main city. The infrastructure of many communities is largely neglected (or completely absent – as sewage). Other investments require increased demands on the environment, hygiene and care of the handicapped. To safeguard investments but their own investment resources are not enough.

This thesis focuses on the analysis of potential sources of investment projects of municipalities. In the period 9/2013 – 1/ 2014, an analysis of town projects Vejprty, which were made from 1993 to the present. Attention was focused on the goal of the project, the form and amount of financing and assess the effectiveness of investment projects. Town in their projects had the following efficiency indicators: sustainability, equal opportunities, the impact on cross-border cooperation and the additive value. The conclusion summarizes the results that may be specific instructions for a more general solution.

Klíčová slova:

veřejný rozpočet, obec, kontrola financování, strategické plánování, obecní samospráva

Keywords:

public budget, municipality, check financing, planning, municipal self-government

Obsah

1	Úvod.....	10
2	Cíl práce a metodika.....	12
3	Teoretická východiska	14
3.1	Veřejný sektor	14
3.2	Veřejná správa.....	15
3.3	Ekonomie a ekonomika veřejného sektoru	16
3.4	Efektivnost veřejného sektoru.....	17
3.5	Veřejné finance	18
3.6	Inovace, investice a jejich efektivnost	18
3.7	Investiční zdroje.....	20
4	Návratné zdroje financování	21
4.1	Typologie zdrojů návratných příjmů.....	21
4.2	Použití návratných příjmů v investičních aktivitách obcí	22
4.3	Splácení úvěrů.....	22
5	Nenávratné zdroje financování	25
5.1	Regionální (krajské) dotační tituly.....	25
5.2	Dotace ze státního rozpočtu	26
5.3	Státní mimorozpočtové fondy	28
5.3.1	Státní fond životního prostředí.....	29
5.3.2	Státní fond dopravní infrastruktury	35
5.3.3	Státní fond rozvoje bydlení	35
6	Podpůrné programy EU.....	37
6.1	Evropská investiční banka.....	37
6.1.1	Legislativní rámec Evropské investiční banky.....	37
6.1.2	Služby poskytované EIB	38
6.1.3	Úvěry ECB určené pro územní samosprávu	39
6.2	Předvstupní program PHARE	40
6.2.1	PHARE CBC.....	40
6.2.2	PHARE BLACK TRIANGLE a PHARE ENERGY	41
6.3	INTERREG IIIA	41
6.4	Cíl 3 – Evropská územní spolupráce.....	42
6.5	Společný operační program (SROP).....	43
6.6	Regionální operační program ROP	44

7	Investiční projekty města Vejprty a jejich efektivnost.....	46
7.1	Charakteristika města.....	46
7.2	Návratné zdroje v investičních projektech.....	47
7.3	Přímá dotace – „Porcování medvěda“.....	49
7.4	Program PHARE.....	51
7.4.1	PHARE CBC.....	51
7.4.2	PHARE Black Triangle.....	53
7.4.3	PHARE Energy.....	54
7.4.4	INTERREG IIIA.....	54
7.5	Program Cíl 3/Ziel 3.....	55
7.6	Regionální operační program NUTS II Severozápad.....	56
7.7	Operační program Životní prostředí.....	58
7.8	Státní fond dopravní infrastruktury.....	59
7.9	Ministerstvo zemědělství – protipovodňová opatření.....	60
7.10	Projekty MMR.....	61
7.11	Projekty realizované ve spolupráci s jinými subjekty.....	64
7.12	Shrnutí.....	64
8	Závěr.....	66
9	Seznam použitých zdrojů.....	70
10	Seznam použitých zkratk.....	73
11	Přílohy.....	74

1 Úvod

Politické změny, které nastaly v České republice po listopadových událostech v roce 1989, pochopitelně zasáhly i oblast veřejné správy. Již v roce 1990 byly zahájeny reformy, které v první fázi zasáhly ústředním řízený systém národních výborů, ale zároveň došlo k zásadnímu kroku, kterým bylo vytvoření (či znovuoobnovení) místní samosprávy.

V duchu prvního zákona o obcích¹ vystupují obce jako veřejnoprávní korporace, které disponují vlastním majetkem a mohou samostatně rozhodovat ve věcech, které se týkají života občanů obce v mezích tzv. samostatné působnosti. Tato změna patří k nejvýznamnějším krokům reformy, které ve veřejné správě proběhly či ještě probíhají.

Obce mají svůj vlastní rozpočet, občané mohou prostřednictvím demokraticky zvolených zastupitelů rozhodovat o prioritách investic v obci. V podstatě se situace (zejména v euforii nabyté svobody) jevila velmi jednoduchá. Stačilo v podstatě zvolit ty správné, osvícené zastupitele a předpokládat, že nové ústřední orgány s nadšením budou finančně pokrývat řešení problémů, které se po desetiletích v obci nahromadily. Mnohdy netrvalo dlouho, než přišla první rozčarování. Na jedné straně svoboda rozhodování, na straně druhé zodpovědnost při řešení problémů obce, kterých, jak se ukázalo, nebylo málo.

Jednou z klíčových oblastí, které měly reformy ve veřejné správě řešit, byla problematika hospodaření obcí. V první řadě bylo zapotřebí si ujasnit finanční vztah stát – obec. Vznik územní samosprávy pochopitelně nemohl znamenat, že povinnosti státu reprezentovaného ústředními orgány v Praze vůči periférii končí. Navíc postupně narůstají úkoly (a s nimi spojená agenda), které stát na územní samosprávu tzv. přenesenou působností přenáší. Aby mohly tyto činnosti v obci probíhat, musí stát tuto oblast finančně pokrýt. Legislativní rámec vytváření místních rozpočtů a hospodaření s finančními prostředky v obci tvoří zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.²

Vzhledem k tématu diplomové práce zde bude pozornost zaměřena především na příjmovou oblast z pohledu rozmanitosti zdrojů. Provázanost příjmů s výdaji je však neoddiskutovatelná, což znamená, že bude nutné věnovat pozornost též výdajové části a to především v oblasti investičních akcí obce.

¹ ČESKO. Zákon č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení)

² ČESKO. Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Vstup České republiky do Evropské unie v roce 2004 zasáhl též municipální sféru naší země. Na základě úspěšných projektů získávají finanční prostředky z Evropských strukturálních fondů i menší obce. Ty pak mohou pomoci těmto zdrojům realizovat i velké investiční akce v oblasti energetických sítí, komunikací, záchrany kulturních památek atd.

Zde však narážíme na jeden z velkých problémů, na kterém se určitým dílem podepsala i první fáze reformy veřejné správy. Pohlédneme-li na strukturu osídlení České republiky, zjistíme velmi překvapivou věc. Prakticky 80 % všech obcí patří do kategorie, ve které je počet obyvatel nižší než 1000. Prvá znění již zmíněného zákona o obcích této situaci ještě nahrával. Tato legislativní norma umožňovala oddělit část obce bez jakéhokoliv limitu nejnižšího počtu obyvatel. Tak vznikla v České republice řada obcí, jejichž počet obyvatel ani v současné době nedosahuje počtu jednoho sta. Současný zákon o obcích již nekompromisně stanovuje hranici tisíce obyvatel, a to pro obě části, které vznikly oddělením.

Ale vraťme se k již zmíněnému problému malých obcí respektive jejich převládajícímu počtu. Tyto subjekty územní samosprávy nedisponují managementem kvalitních odborníků v rámci svých úřadů. Ba naopak, takové obce nemají velmi často ani uvolněné starosty ani jiné obecní funkcionáře, kteří pak „vedou“ obec v souběhu se svým hlavním zaměstnáním. Je zapotřebí si navíc uvědomit, že i zde probíhají investiční akce, které jsou realizovány na obecních katastrech, které i u malých obcí bývají poměrně rozsáhlé. Na druhou stranu by bylo chybné předpokládat, že granty (včetně evropských) se stávají kořistí pouze velkých měst, která disponují odborně silným projektovým managementem. V aplikační části této diplomové práce bylo pro ověření praktického využití grantových programů a efektivity investičních akcí zvoleno příhraniční město Vejprty, jehož počet obyvatel lehce přesahuje 3000.

2 Cíl práce a metodika

Stanovení cíle diplomové práce

Cílem této diplomové práce je analýza finančních zdrojů a efektivity investičních akcí realizovaných na území vybrané obce.

Takto stanovený cíl je dále diferencován na cíle dílčí:

Dílčí cíl 1: Analýza zdrojů finančních prostředků pro financování místní samosprávy.

Dílčí cíl 2: Analýza investičních aktivit obcí (charakter investičních akcí, finanční zdroje těchto akcí, formy jejich realizace atd.)

Dílčí cíl 3: Analýza způsobů ověřování efektivity vynaložených investičních prostředků, monitoring a kontrola.

Dílčí cíl 4: Aplikace dílčích cílů 1 – 3 na hospodaření a investiční akce vybrané obce.

Formulace hypotéz

Současně s cílem jsou zde formulovány následující hypotézy:

Hypotéza 1: Naprostá většina investičních akcí vybrané obce je řešena pomocí grantových programů případně v kombinaci s půjčkami.

Hypotéza 2: Investiční akce financované z jiných zdrojů může znamenat pro danou obec (pokud sama nemá silné ekonomické zázemí) výrazné riziko.

Hypotéza 3: I v malé obci je možno efektivně investovat.

Metodologie

Ve fázi získávání dat pro tuto diplomovou práci jsou aplikovány především tyto metody:

- analýza dokumentů (odborné monografie, studie, projekty, elektronické zdroje)
- metoda řízeného rozhovoru s kompetentními zástupci vybrané obce
- vlastní pozorování v terénu (zrealizované investiční akce)

Odborné monografie převládají v teoretickém oddílu diplomové práce, kde jsou doplněny aktuálními informacemi prezentovanými na webových stránkách dotčených institucí. Aplikační část se opírá o informace získané prostřednictvím řízeného rozhovoru s kompetentním zástupcem vybrané obce. V tomto případě se jedná o vedoucího

projektového oddělení Městského úřadu ve Vejprtech. Byl připraven okruh otázek zaměřených na charakteristiku jednotlivých projektů (grantový program, cíle a obsah projektu, termín dokončení, celkové náklady a podíl dotace). Otázky byly zaslány (po předchozí telefonní domluvě) před tím, než došlo ke dvěma osobním setkáním v lednu a únoru 2014. Stěžejní formou získávání poznatků bylo vlastní pozorování v terénu (byla shlednuta naprostá většina zrealizovaných investičních akcí). Přínosem osobní návštěvy byla též možnost nahlížení do strategické i projektové dokumentace. Tato fáze přípravy diplomové práce byla rozvržena do tří časových úseků:

- září 2013 – navázání osobních kontaktů, seznámení s cílem diplomové práce, stručná charakteristika okruhů požadovaných informací
- listopad 2013 – vizuální kontrola realizovaných projektů, seznámení se zdroji jejich financování
- leden 2014 – bližší seznámení s jednotlivými projekty – zdroje financování (původ a výše), doba realizace, posouzení efektů investic – ukazatelé efektivity.

Ve fázi zpracování získaných údajů jsou použity metody – deskripce, komparace jednotlivých zdrojů investic, ukazatelů efektivity a při vyvozování závěrů – metoda deduktivní.

Při posuzování efektivity projektů nepoužívá město Vejprty žádnou z nákladových výstupových metod (CMA, CBA, CEA, CUA). Podle slov vedoucího projektového oddělení města Vejprty ³ vyhlašovatelé grantů od požadování velkých studií proveditelnosti, jejichž součástí byla především analýza CBA, v devadesátých letech 20. století upustili. Proto jsou sledována následující kritéria: udržitelnost projektu (často stanovena v podmínkách programu) – tj. fungování výstupu projektu bez dalšího vnějšího financování, dopad na rovné příležitosti (zde zejména otázka handicapovaných občanů a návštěvníků), dopad na zkvalitnění přeshraniční spolupráce – u některých programů je toto prioritou a tzv. přidaná hodnota – zahrnuté přínosy obtížně kvantifikovatelné (zlepšení image města apod.).

K prezentaci odkazů na použité informační zdroje je v této diplomové práci využit informační aparát pod čarou.

³ Záznam řízeného rozhovoru s vedoucím projektového oddělení Městského úřadu ve Vejprtech p. Miroslavem Hylmarem 14. 9. 2013.

3 Teoretická východiska

Aby mohl být splněn cíl diplomové práce stanovený v úvodní kapitole, je nezbytný stručný exkurz do problematiky veřejného sektoru, ekonomie veřejného sektoru, veřejných financí a veřejných rozpočtů. Je však nutno si uvědomit, že terminologie v oblasti veřejné správy se vyznačuje mnoha rozdílnými přístupy a pojmovou nejednoznačností, což má za následek často nepřehledné množství definic. Z těchto důvodů bude tato kapitola pouze určitým náhledem bez hlubších diskusí nad přístupy jednotlivých autorů.

3.1 Veřejný sektor

Veřejný sektor patří mezi frekventované pojmy, jeho vymezení však není jednotné, neboť je nutno přihlížet k výběru kritérií sektorového členění národního hospodářství. J. Rektorič uvádí následující různé přístupy ke strukturování národního hospodářství:

„Sektor představuje soubor odvětví, která realizují statky s obdobnou mírou produktivity práce (s obdobnou mírou vlivu na produktivitu práce národního hospodářství):

- **primární sektor** – prvovýroba: těžba přírodních zdrojů, zemědělství, lesnictví, rybolov)
- **sekundární sektor** – zpracovatelský průmysl
- **terciární sektor** – služby distribuující, uchovávající či opravující materiální statky
- **kvartární sektor** – služby nemateriálního charakteru převážně působící ve veřejném sektoru
- **kvintární sektor** – věda, výzkum, umělecká tvorba, uchování a distribuce informací.“⁴

Tato forma členění však k vymezení pojmu *veřejný sektor* příliš nepřispěla. Ani zmínka v komentáři ke kvartárnímu sektoru nepřináší jednoznačnou charakteristiku.

⁴ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 2. aktualizované vydání. Praha: Ekopress, 2007. ISBN 978-808-6929-293. s. 17.

Kritérium vlastnictví

- *soukromý sektor* – vlastník je kompetentní o svém vlastnictví plně rozhodovat;
- *municipální sektor* – *obecní a regionální sektor* – oblast územní samosprávy
- *státní sektor*

3.2 Veřejná správa

Není vůbec jednoduché nalézt jednoznačnou definici veřejné správy, neboť zahrnuje aktivity zasahujících téměř do všech oblastí života společnosti, s odlišnou věcnou i prostorovou působností.

Pokud projdeme řadu vymezení v odborné literatuře zaměřenou na správní vědu, zjistíme, že se jednotliví autoři liší svým pohledem na tuto problematiku, ať již se přihlíží k hodnocení samotných aktivit, institucionálního rámce či cílů. Vzhledem k tomu, že diskuse na toto téma jsou vzhledem k tématu této práce důležité pouze pro vymezení oblasti dané problematiky, je zde vybrána následující definice. Ta totiž zahrnuje ve významné pozici námi sledované lidské zdroje – aktéry aktivit, které nazýváme veřejná správa.

*„Veřejná správa je vykonávána ve veřejném zájmu, jsou jí zajišťovány, uskutečňovány a vykonávány veřejné záležitosti těmi, kteří tuto činnost uskutečňují jakožto právem stanovenou povinností, a to pouze v mezích stanovených zákony, přičemž její akty se mohou týkat i subjektů, které jí nejsou instančně, služebně nebo jinak podřízeny“.*⁵

Jeden z nejvýznamnějších českých odborníků v oblasti správního práva Dušan Hendrych upozorňuje na dva rozdílné přístupy k pojmu **veřejná správa**, přičemž jsou oba aplikovány jak v běžném životě, tak i v řadě odborných textů.

Podle tohoto autora lze tedy pohlížet na veřejnou správu jako na:

- **veřejnou správu jako druh specifické činnosti** (hovoříme o materiálním neboli funkčním pojetí veřejné správy – to znamená, že se jedná o činnost státních nebo jiných veřejných institucí, která není ani činností zákonodárnou ani soudní

⁵ KADERÁBKOVÁ, Jaroslava, Pavel MATES a René WOKOUN (eds.). *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 4. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. s. 322.

- **veřejnou správu jako instituce** (zde se jedná o tzv. formální pojetí) – zahrnuje organizační, institucionální uspořádání útvarů, které veřejnou správu vykonávají. Někdy zde hovoříme o systému správních úřadů.

D. Hendrych je však velmi kritický ke všem tzv. pozitivním definicím⁶ veřejné správy (včetně té výše uvedené), prakticky pochybuje o jejich věrohodnosti. Za podstatné nedostatky pozitivních definic D. Hendrych považuje to, že jsou „všeobecné, abstraktní (veřejné správě je přisuzováno větší pole působení, než jí náleží), či naopak dílčí a popisné a tím jen málo použitelné.“⁷

Proto se tento autor přiklání k negativní definici, která je založena na substrakci – odečítání.⁸ Hendrychovo *substraktivní vymezení veřejné správy* je tedy následující: „*Veřejná správa je souhrnem činností, které nelze kvalifikovat jako zákonodárství nebo soudnictví.*“⁹

3.3 Ekonomie a ekonomika veřejného sektoru

J. Rejtořík upozorňuje, že se při vymezení pojmu „ekonomika veřejného sektoru“ setkáváme též s termínem „ekonomie veřejného sektoru“. Rozdíly mezi oběma kategoriemi pak tento autor stanovuje následujícím způsobem:

Ekonomie veřejného sektoru – studuje účinky veřejných výdajů a daní na ekonomiku, na celé národní hospodářství. To znamená, že například zjišťuje:

- jaké funkce by měla zastávat vláda
- zda alokuje veřejný sektor zdroje mezi své činnosti efektivně

Ekonomika veřejného sektoru – bere v úvahu daná alokační pravidla a alokační procesy a zjišťuje, jak při využití těchto principů fungují jednotlivá odvětví veřejného sektoru.¹⁰

⁶ Pozitivní definice vymezují to, co je vnímáno pod určitým pojmem – konstatuje, co vlastně definovaný pojem je (pozn. autora).

⁷ HENDRYCH, Dušan. et al. *Správní právo: Obecná část*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009. ISBN 978-807-4000-492 s. 4-7.

⁸ To znamená, že při substraktivním vymezení nedefinujeme, co daný pojem znamená, ale vymezujeme ty skutečnosti, které do daného pojmu nepatří (pozn. autora).

⁹ HENDRYCH, Dušan. et al. *Správní právo: Obecná část*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009. s. 4-7.

¹⁰ REJTOŘÍK, Jaroslav. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 2. aktualizované vydání. Praha: Ekopress, 2007. ISBN 978-808-6929-293. s. 11.

3.4 Efektivnost veřejného sektoru

J. Peková uvádí, že při vymezení pojmu efektivnosti veřejného sektoru se objevují různé přístupy. S přihlédnutím ke stanovenému cíli lze v této diplomové práci akceptovat následující definici: „*Efektivnost veřejného sektoru v širším pojetí praxe je výsledkem vztahu mezi velikostí vstupů do veřejného sektoru a velikostí výstupů z veřejného sektoru.*“¹¹

D. Hendrych v prostředí veřejné správy jde nad výše uvedený kvantitativní přístup k vymezení pojmu efektivnosti. Upozorňuje, že „*i když se nadále efektivnost spojuje často s ekonomickou stránkou hodnocení určitého jevu a tudíž s kvantifikací, ztrácí svůj výlučně ekonomický obsah a představuje kategorii, do níž určitý obsah vkládáme tím, že definujeme hodnocený objekt a záměr, který hodnocení takového objektu vymezuje, zejména pokud jde o vstup a výstup.*“¹²

Autor sice zdůrazňuje nezbytnost ekonomické stránky hodnocení, ale zároveň upozorňuje, že ve veřejné správě jde i o některé širší souvislosti. Je nutno si uvědomit, že základní charakteristikou veřejného sektoru, resp. veřejné správy není ekonomika, ale veřejný zájem. Jak bylo výše uvedeno, veřejný zájem je pojem, kterému chybí jednotné vymezení, i když frekvence jeho používání v odborné literatuře, politice i běžném životě je poměrně vysoká.

Znamená to, že cíle veřejné správy nelze hodnotit pouze z čistě ekonomického hlediska. Vzhledem k tomu, že „*obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem*“¹³, nelze vždy aktivity obce hodnotit pouze podle toho „*co se vyplatí z pohledu návratnosti vynaložených finančních prostředků*“. Příkladem jsou například investice do ekologických akcí (čističky odpadních vod, opatření zaručující větší bezpečnost dětí (retardéry před školou), výstavba domu pro seniory atd.

Tento přístup bude akceptován i v rámci této diplomové práce, i když ekonomické hledisko bude též hrát významnou roli.

¹¹ PEKOVÁ, Jitka. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3., aktualizované a rozšířené 32.vydání. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-351-5. s. 40.

¹² HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 2., doplněné a rozšířené vydání. Praha: ASPI, 2007. ISBN 978-80-7357-248-8. 160.

¹³ ČESKO. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) §2. odst. 2.

3.5 Veřejné finance

B. Hamerníková upozorňuje na dva možné přístupy při vymezení pojmu *veřejné finance*:

- praktická činnost veřejné správy
- označení pro teorii

Zároveň tato autorka prezentuje tuto definici: „*Termínem veřejné finance označujeme specifické finanční vztahy a operace probíhající v rámci ekonomického systému mezi orgány a institucemi veřejné správy na straně jedné a ostatními subjekty na straně druhé (tj. občany, domácnostmi, firmami, neziskovými organizacemi apod.)*“

3.6 Inovace, investice a jejich efektivnost

J. Rektorič velmi stručně definuje inovace jako určitou změnu daného stavu. Výsledkem inovačního procesu jsou investice – tj. např. realizace projektu, stavby, nové technologie, výukového programu. Pro každou investici existují finanční programy, pro její vybudování může být specifickou formou též propojení aktivit veřejného a soukromého sektoru (PPP projekty).¹⁴

Zatímco efektivnost tržního sektoru i každého soukromého statku lze poměrně jednoduše změřit prostřednictvím produkovaného zisku, tato možnost u veřejných a smíšených statků není možná. Proto je nutno v rámci veřejného sektoru volit jiné metody hodnocení efektivnosti.

Jedna ze základních definic vymezuje investici jako „*obětování dnešní jisté hodnoty (spotřeby) ve prospěch budoucí nejisté hodnoty (spotřeby) v čase.*“¹⁵

V rozhodovacím procesu o tom zda a kolik v dané situaci investovat by měly hrát klíčovou roli následující faktory:

- dnešní hodnota investice
- budoucí hodnota investice

¹⁴ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 2. aktualizované vydání. Praha: Ekopress, 2007. ISBN 978-808-6929-293. s. 39

¹⁵ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 2. aktualizované vydání. Praha: Ekopress, 2007, 309 s. ISBN 978-808-6929-293. s. 42.

- čas
- rizika

Znamená to, že pokud je vypočtená budoucí hodnota vyšší než cena, za kterou lze dnes ve skutečnosti danou investici pořídit, pak je možno investovat. V opačném případě by se v rámci konkrétního problému investovat nemělo.

Obecná kritéria při hodnocení investičních příležitostí

Každý investor by měl mít již ve fázi investičního záměru na zřeteli tři základní hlediska:

- výnos
- bezpečnost
- stupeň likvidity

Výnosy – z obecného pohledu jsou výnosem všechny příjmy, které plynou z investice od počátku – tj. když jsou vloženy první prostředky, do doby posledního možného příjmu z této investice. Je logické, že ideální jsou takové investice, které přinášejí maximální výnosy, v sektoru veřejném pak optimální realizaci poslání a plnění užiteků.

Při posuzování výnosu je též důležitým faktorem zjištění, kdy který výnos nastane. K tomu slouží tzv. **čisté roční výnosy**. Znamená to, že se výnosy rozdělují do jednotlivých let návratnosti investice a vždy se očistí o běžné investiční náklady (opravy, provize při koupi cenných papírů) včetně daní a poplatků, které v souvislosti s investicí vznikly.¹⁶

Bezpečnost – Pod tímto pojmem je z pohledu investování zahrnut stupeň nejistoty (riziko) týkající se očekávaných výnosů z investice.

Stupeň likvidity – V tomto případě znamená stupeň likvidity rychlost, s jakou je investor schopen přeměnit jeho investici zpět v hotové peněžní prostředky (tzv. likviditu). Z tohoto pohledu je vhodné investovat do nemovitostí, drahých kovů, starožitností atd. V posledním období se občas setkáváme s tím, že obec zakoupí od státu či soukromého subjektu nemovitost, u které předpokládá, že bude pro další rozvoj obce významná. Jsou to např. historicky významné objekty, které se nacházejí v katastru obce a o které se původní vlastník nestará. Jsou opuštěné, chátrají a někdy i nebezpečné pro veřejnost.

¹⁶ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 2. aktualizované vydání. Praha: Ekopress, 2007, 309 s. ISBN 978-808-6929-293. s. 42.

Investičním záměrem pak zpravidla bývá zastavení procesu zkázy, oprava objektu a realizace záměru smysluplného využití objektu.¹⁷

Jinou investicí místní samosprávy tohoto typu je zakoupení pozemků od státu (resp. Státního pozemkového fondu), případně od právnických či fyzických osob. Zde může jít např. o rozšíření prostoru pro další rozvoj bytové výstavby v obci, sportovně rekreačních aktivit, environmentálních záměrů (čistička odpadních vod atd.). V devadesátých letech bylo ještě možno část těchto záměrů realizovat bezúplatným převodem od státu, případně získat na základě prokázání „historického majetku obce“.¹⁸ V současné době však již vystupuje obec vůči státu jako jiný partner v rámci obchodních smluv.

J. Rektořík zmiňuje též tzv. **zlaté pravidlo investování**: *„Hodnotit výnosy, bezpečnost i likviditu je nutné společně. Neexistuje investice, která by dosáhla maxima ve všech třech hlediscích. Existuje jen možnost optimálního poměru výnosů, bezpečnosti a likvidity.“*¹⁹

3.7 Investiční zdroje

V tomto oddílu se jen orientačně zaměříme na základní členění zdrojů investic. Důvodem je, že jednotlivým kategoriím bude věnována samostatná kapitola:

- návratné zdroje financování
- nenávratné zdroje financování
- kombinace předchozích

¹⁷ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 2. aktualizované vydání. Praha: Ekopress, 2007, 309 s. ISBN 978-808-6929-293. s. 42.

¹⁸ Zde se jedná především o majetek obce, který byl vyvlastněn a následně zestátněn k 31. 12. 1949.

¹⁹ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 2. aktualizované vydání. Praha: Ekopress, 2007, 309 s. ISBN 978-808-6929-293. s. 42.

4 Návrtné zdroje financování

V situaci, ve které obec hledá finanční zdroje na pokrytí určité investice, směřuje její pozornost k dotačním titulům. Ty se však mohou stát v dané situaci nedostupné (nelze splnit podmínky programu) či je nutno problém řešit hned a nečekat než proběhne zdouhavý schvalovací proces projektu. Za těchto okolností nezbývá, než využít návratné zdroje, mezi které jsou řazeny *úvěry* a *půjčky*.

V tomto případě však musí být tyto finanční prostředky vráceny věřitelům ve výši a v čase, který vyplývá ze smlouvy municipality s věřitelem. Návratné příjmy tvoří významný podíl příjmů územní samosprávy, zejména na financování dlouhodobých investic. Někteří autoři v oblasti veřejných financí prezentují názor, že *„běžné výdaje by měly být financovány z běžných příjmů, zatímco kapitálové výdaje by měly být financovány výpůjčkami a jinými kapitálovými příjmy.“*²⁰

Půjčky jsou v oblasti územní samosprávy považovány za přirozený a někdy dokonce nejlepší způsob financování investic. Vychází se z předpokladu, že realizovaná investice generuje příjmy (např. z prodeje služeb), které pokrývají provozní náklady, ale jsou dostačující i pro financování splátek půjčky.

4.1 Typologie zdrojů návratných příjmů

Návratné příjmy obcí použitelné pro investiční akce lze diferencovat do následujících kategorií:

- úvěry od komerčních bank nebo jiných institucí, které půjčují speciálně územním samosprávám na rozvoj infrastruktury převážně za výhodnějších podmínek než komerční banky
- emise komunálních obligací – zajímavý nástroj, který je však spojen s poměrně vysokými poplatky zvláště u malých emisí
- návratné půjčky a jiné finanční výpomoci od jiných subjektů – např. v rámci rozpočtové soustavy

²⁰ PEKOVÁ, Jitka et al. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: ASPI, 2008, 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5. s. 207

4.2 Použití návratných příjmů v investičních aktivitách obcí

Prvním a základním předpokladem při rozhodování o přijetí půjčky a její výši musí vycházet z odhadu únosné výše dluhové služby. V úvahu je nutno brát zejména ty podmínky úvěru a půjček – tj. doba splatnosti úvěru (krátkodobý, střednědobý, dlouhodobý úvěr), podmínky splácení dluhové částky (výše měsíční, roční splátky) a způsob stanovení úrokové sazby.²¹

Zatímco krátkodobé (překlenovací) úvěry jsou obcemi využívány k překlenutí časového nesouladu mezi skutečným plněním příjmů a potřebou financovat běžné výdaje, střednědobý a dlouhodobý úvěr slouží zejména na financování investic.

Jak již bylo zmíněno, mohou být pomocí půjčky určeny na projekty, které generují vlastní příjmy. V těchto případech je nutno ještě před uzavřením půjčky důkladně prověřit, zda tyto generované příjmy jsou dostatečné nejen na pokrytí provozních nákladů, ale i na splácení úroků a jistiny.

Problémy mohou nastat nejen z důvodů chybných propočtů, ale i v souvislosti s nepředvídanými vnějšími vlivy. V první polovině devadesátých let propukl velký zájem o plynofikaci obcí. Municipality ve vybraných regionech obdržely od Ministerstva životního prostředí ČR dotaci na pátevní přívod plynu, zároveň však musela obec část rozvodů uhradit ze svého. V naprosté většině případů to znamenalo střednědobý úvěr. Mezitím však došlo k výraznému zvýšení ceny zemního plynu a občané odmítli své rodinné domky na toto médium napojit. Pro samotného dodavatele plynu se ukázalo neefektivní zásobovat několik rodin a tak se ukázalo, že investice byla naprosto zbytečná.

Druhá skupina projektů obcí je takového charakteru, že s nějakými generovanými příjmy nelze počítat. Je to například oprava budovy školy, rekonstrukce chodníků atd. Již při tvorbě projektového záměru je nutno analyzovat možnosti splácení z vlastních příjmů.

4.3 Splácení úvěrů

Jedním z charakteristických znaků politiky bank je, že pro fyzickou, právnickou osobu, pro podnikatelské subjekty i územní samosprávu není velkým problémem získat úvěr

²¹ PROVAZNÍKOVÁ, Romana a OLGA SEDLÁČKOVÁ. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2009, 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9. s.101.

v požadované výši. Důsledkem je nárůst zadluženosti obcí. Tato skutečnost sice otevírá zajímavý prostor pro investiční rozvoj, na druhou stranu zde roste zadluženost územních rozpočtů zejména na municipální úrovni.

Zadluženost obcí

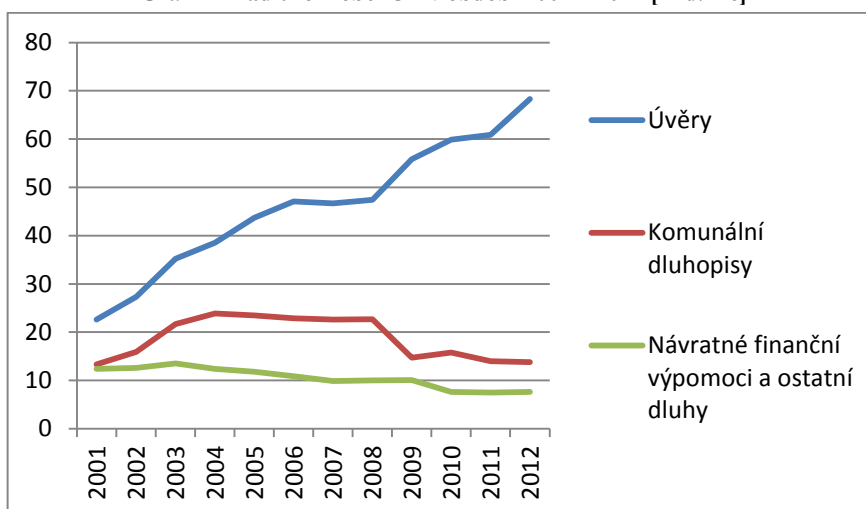
Snadná dostupnost úvěrů láká občas představitele obcí k upřednostnění úvěru před podáním projektu v grantovém programu. Vypracování projektové žádosti je výrazně složitější a schvalovací proces je mnohem zdlouhavější. Úvěr lze získat při jedné návštěvě peněžního ústavu. Důsledkem tohoto snadnějšího a rychlejšího řešení je výrazný vzestup zadluženosti místní samosprávy.

Obce (včetně jimi zřízených příspěvkových organizací) vykázaly ke konci roku 2012 celkový dluh ve výši 90,0 mld. Kč. Proti roku 2011 se jedná o růst o 9,2 %, přičemž v absolutním vyjádření se jedná o růst o 7,6 mld. Kč. Vývoj celkového zadlužení v období 2001 – 2012 prezentuje následující graf 1.

V celkovém objemu zadluženosti obcí jsou zahrnuty

- bankovní úvěry od peněžních ústavů
- emitované komunální dluhopisy
- přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy, vč. půjček ze státního rozpočtu a z rozpočtů státních fondů

Graf 1 – Zadlužení obcí ČR v období 2001 – 2012 [mld. Kč]

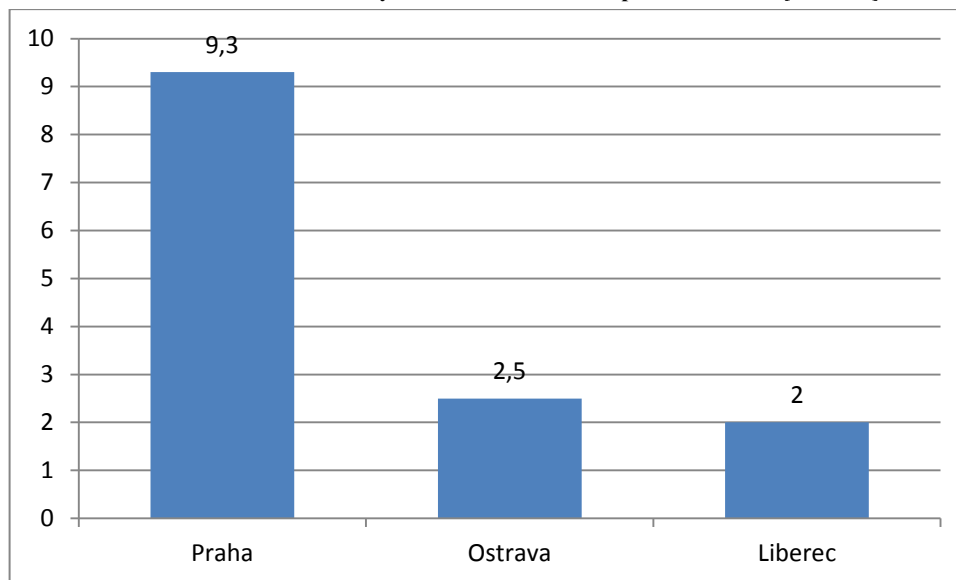

Zdroj: vlastní (údaje MF ČR²²)

²² Zadluženost územních rozpočtů. In: Ministerstvo financí [online]. [cit. 2014-03-21]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu/2013/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu-v-2012-11641>

Emisi komunálních dluhopisů vykazuje pouze hlavní město Praha (9,3 mld. Kč) a dvě statutární města – Ostrava (2,5 mld. Kč) a Liberec (2,0 mld. Kč). Celková účetní hodnota emitovaných komunálních dluhopisů činila koncem roku 13,8 mld. Kč.

Graf 2 – Hodnota emitovaných komunálních dluhopisů v ČR 2012 [mld. Kč]

V roce 2012 vykázalo **zadluženost 3 217 obcí** z celkového počtu 6 246 obcí, což je více než polovina (51,5 %) obcí z celkového počtu. **Počet obcí, které vykázaly v posledních letech zadluženost, je poměrně stabilizovaný** a meziročně došlo k jeho mírnému nárůstu.

Z pohledu posuzování zadluženosti podle velikostních kategorií obcí lze stejně jako v minulých obdobích konstatovat, že podíl obcí vykazujících dluh se zvyšuje s rostoucím počtem obyvatel obce. Nejnižší procentní podíl obcí vykazujících dluh lze nalézt v nejmenší velikostní kategorii 1 – 100 obyvatel (podíl 19,5 %). Velikostní kategorie obcí nad 5 000 obyvatel mají vyšší než 95 % podíl počtu obcí vykazujících dluh. Relativně nejvyšší meziroční nárůst dluhu byl zaznamenán v kategorii 50 001 – 100 000 obyvatel (o 24,9 %). Všechna města s počtem obyvatel nad 50 000 vykazují dluh v souhrnné výši více než 58,4 mld. Kč, což je o 7,6 mld. Kč více než v roce 2011. Dluh ostatních obcí se meziročně zvýšil jen nepatrně.

Na celkovém dluhu obcí se stále výrazně podílí čtyři největší města ČR (tj. hl. m. Praha a statutární města Plzeň, Brno a Ostrava). Jejich podíl se v roce 2012 zvýšil nad 50 %.

5 Nenávratné zdroje financování

Tato část diplomové práce je zaměřena na nenávratné zdroje finančních prostředků, tedy především na dotace (případně na možnost kombinace určitého grantu s půjčkou). Tato forma financování investičních akcí je (jak již bylo konstatováno) složitější a časově náročnější než např. úvěry. Na druhou stranu však investiční akce nezatíží finančně obec do budoucnosti a je skutečným (účelovým) příjmem do obecního rozpočtu. Na druhou stranu je však nezbytné upozornit, že kontrola evropských projektů může proběhnout v období až 10 let. Zjištěné nedostatky pak mohou způsobit navrácení i celé dotace.

Nenávratné zdroje pro investiční činnost obcí lze dělit podle různých kritérií. Pro účely této diplomové práce je možno členit na nenávratné zdroje

- regionální
- národní
- poskytnuté Evropskou unií
- jiné zahraniční (Norské a Švýcarské fondy)

5.1 Regionální (krajské) dotační tituly

Obce mohou získávat dotace od vyšších územních samosprávných celků tj. krajů a to ve dvou formách:

- *v rámci samostatné působnosti kraje* mohou být vyhlášeny různé grantové programy pro obce (případně pro jimi zřizované organizace) – podpora místního cestovního ruchu, hospodaření v obecních lesích, podporu prevence kriminality, pomoci handicapovaným atd. Výběr podporovaných oblastí je záležitostí zastupitelstva jednotlivého kraje stejně tak jako výše dotací. Některé vyšší územní samosprávné celky vytvářejí takové programy s víceletými pravidly a strukturou.²³
- *přerozdělením některých typů dotací*, které kraje získaly ze státního rozpočtu – oblast sociálních služeb, jednotky dobrovolných hasičských požárních sborů atd.²⁴ Vzhledem k problémům, které nastaly v některých regionech soudržnosti, zejména v Regionu soudržnosti NUTS II Severozápad, v souvislosti s chybami při spravování

²³ Např. *Grantové programy Pardubického kraje na období 2010-2012*. Pardubice: Krajský úřad Pardubického kraje, 2010.

²⁴ PROVAZNÍKOVÁ, Romana a OLGA SEDLÁČKOVÁ. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2009, 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9. s. 149.

dotací z Evropských fondů, musely některé kraje výrazně omezit své výdaje. To se odráží na omezení vlastních dotačních programů.

5.2 Dotace ze státního rozpočtu

Vzhledem k zaměření této diplomové práce nebude věnována pozornost dotacím a transferům, které jsou poskytovány ze státního rozpočtu na pokrytí nákladů, které souvisejí s výkonem přenesené působnosti (tzn. tam, kde obec vykonává státní správu – stavební, matriční úřad atd.).

Jednou z možností jak získat finanční prostředky na konkrétní investiční akce jsou (či spíše byly) změny ve výdajové části státního rozpočtu při jeho projednávání v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR, známé jako „porcování medvěda“.

Porcování medvěda – nesystémová podpora investic

Ačkoliv je každoročně rozpočet našeho státu ve výrazném mínusu, byla veřejnost do roku 2010 svědkem prapodivného jednání na půdě Poslanecké sněmovny PČR, pro které se uchytilo slangové označení „porcování medvěda“. Byl předložen komplexní pozměňovací návrh rozpočtu, který připravil Rozpočtový výbor Poslanecké sněmovny PČR. Podkladem pro předkládaný materiál byl rozsáhlý seznam „podnětů veřejnosti“, což byly žádosti o dotace od konkrétních obcí a organizací. Zásadní roli při výběru projektů do seznamu Rozpočtového výboru sehrával lobbying jednotlivých poslanců. Ti se snažili prosadit akce ze svého volebního obvodu. Účelem tohoto postupu nebylo nic jiného, než se zalíbit voličům a tak si připravit výhodnou pozici pro příští volby. Vybrané projekty byly schváleny nejen poslanci z politické strany, kterou předkladatel (poslanec) reprezentoval, ale podpora přišla v podstatě napříč politickým spektrem, neboť každý měl své zájmy a také potřeboval hlasy (třeba i svých politických soupeřů).

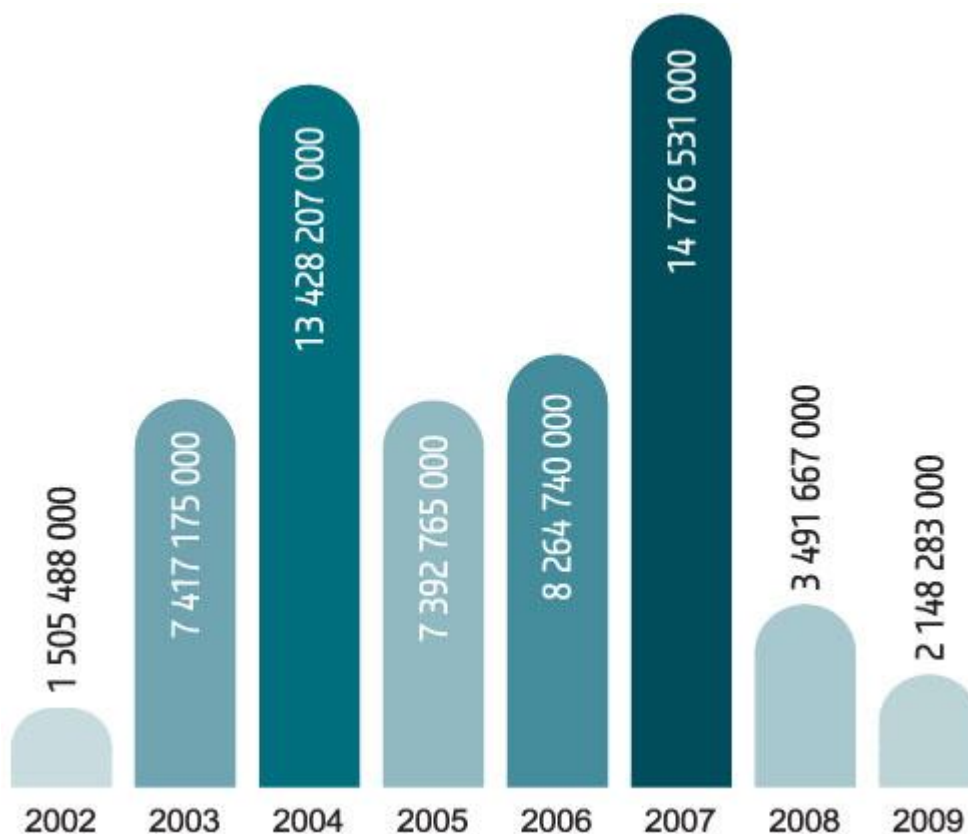
Ačkoli poslanci velmi dobře znali problémy, které vyplývaly ze zadlužení státu, přesto v období 2002 – 2009 odhlasovali v rámci „porcování medvěda“ 58,5 miliardy Kč, o které musela být navýšena výdajová část rozpočtu.²⁵

Vyvstává zde otázka, kde bylo možné nalézt zmíněné miliardy v tak silně deficitním rozpočtu, který limitoval výdaje v takových oblastech, jako byla bezpečnost, školství

²⁵ BLAŽEK, Vojtěch. Malé domů za šedesát miliard. Porcování medvěda se zřejmě vrátí. In: IHNED.cz [online]. 17. 3. 2010 [cit. 2014-01-14]. Dostupné z: <http://generator.citace.com/dok/d97uWTH0AVET5Mtf>.

zdravotnictví? Součástí Všeobecné pokladní správy je též vládní rozpočtová rezerva, kterou vytváří stát pro mimořádné situace, které by nastaly v důsledku vyšších nákladů, než se předpokládalo (např. v důsledku přírodních katastrof). Poslanci, kteří přicházejí s návrhy dotací pro individuální akce, současně navrhují zkrácení této rezervy. Poslanci mají možnost při projednávání rozpočtu podávat konkrétní změny ve výdajích. A tak při druhém čtení naprostá většina poslanců s návrhy typu „školní kuchyně v té a té obci – výše dotace 4 mil. Kč“, „rekonstrukce šaten na hřišti jiné obce – výše dotace 7 mil. Kč“. Těžko si dovedeme představit, že na půdě Poslanecké sněmovny může dojít k objektivnímu posouzení, která z podobných akcí je společensky významnější.²⁶

Graf 3 – Schválené částky komplexních změn rozpočtu („porcování medvěda“)

Zdroj: BLAŽEK, Vojtěch. Malé domů za šedesát miliard. Porcování medvěda se zřejmě vrátí. In: IHNED.cz [online]. 17. 3. 2010 [cit. 2014-01-14]. Dostupné z: <http://generator.citace.com/dok/d97uWTH0AVET5mt>.

Závěrem této části lze konstatovat, že „porcování medvěda“ představuje silně nesystémovou součást rozpočtového procesu. Na rozdíl od projektů, které se předkládají v rámci evropských dotačních programů, zde nejsou striktně dány podmínky pro

²⁶ KYPETOVÁ, Jaroslava. Porcování medvěda. In: www.cevro.cz: Čtrnáctideník [online]. 18/2008. 14. 10. 2008 [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: http://www.cevro.cz/web_files/soubory/198260/208443_D_cs_14denik_2008_18.pdf.

předložené návrhy. Jak již bylo zmíněno, poslanci nemají (ani nemohou mít) jakákoliv objektivní kritéria na porovnání významnosti jednotlivých projektů a posouzení efektivity její realizace. Vzhledem k nestandardnímu způsobu získání dotace jsou zde velká rizika spojená s tím, že prostředky nebudou stačit a obec nebude moci zajistit dokončení akce, což znamená vrácení dotace včetně penalizace.

Je zajímavé, že ačkoli se napříč politickým spektrem ozývaly každoročně kritické hlasy odsuzující tento postup, do roku 2009 se zmíněná hra opakovala podle stejného scénáře.

5.3 Státní mimorozpočtové fondy

Specifickou součástí Rozpočtové soustavy ČR jsou též mimorozpočtové fondy. Již samotný název by mohl vyvolat diskusi, zda samotný název tyto fondy ze soustavy nevyklučuje. J. Peková zdůvodňuje zařazení mimorozpočtových fondů do rozpočtové soustavy takto:

- „jsou zřizovány podle zákona (v ČR podle zákona o rozpočtových pravidlech v případě státních fondů vždy zvláštním zákonem) za účelem zajistit dlouhodobou stabilitu financování určitých potřeb prostřednictvím účelově vybraných veřejných výdajů s přímou vazbou na rozpočtově určené veřejné příjmy
- *hospodaří s veřejnými prostředky (finančními).*“²⁷

Vztah k rozpočtové soustavě dále vyplývá se samotného členění mimorozpočtových fondů. V první řadě jsou mimorozpočtové fondy děleny do dvou základních kategorií:

- fondy centralizované (státní fondy)
- fondy decentralizované (fondy zřizované subjekty územní samosprávy)²⁸

Státní fondy jsou též někdy prezentovány jako „rozpočty jiné centrální úrovně“²⁹, avšak pro udržení jednotnosti terminologie nebude tato varianta zde využívána. Legislativa vymezuje účel, úkoly a právní formu státních fondů následujícím způsobem: „*Pro finanční*

²⁷ PEKOVÁ, Jitka et al. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: ASPI, 2008, 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5. s. 1999.

²⁸ HAMERNÍKOVÁ, Bojka a Alena MAAAYTOVÁ. *Veřejné finance*. Praha: ASPI, 2007, 364 s. ISBN 978-807-3573-010. s. 178-179.

²⁹ PEKOVÁ, Jitka et al. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: ASPI, 2008, 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5. s. 191.

zabezpečení zvláště stanovených úkolů a hospodaření s prostředky pro ně určenými se zřizují státní fondy jako právnické osoby. Každý státní fond se zřizuje zákonem“³⁰

V průběhu let po roce 1989 některé státní fondy zanikly (např. Státní fond pro zúrodnění půdy, Fond dětí a mládeže atd.), o vzniku jiných se diskutuje např. z iniciativy krajů navrhovaný Státní fond vodohospodářské struktury.³¹

Současné státní fondy ČR jsou prezentovány v následující tabulce:

Tabulka 1 – Státní fondy ČR

Název fondu	Zkratka	Správce fondu
Státní zemědělský intervenční fond	SZIF	Ministerstvo zemědělství ČR
Státní fond životního prostředí	SFŽP	Ministerstvo životního prostředí ČR
Státní fond pro podporu a rozvoj české kinematografie	SFPPRČK	Ministerstvo kultury ČR
Státní fond kultury	SFK	Ministerstvo kultury ČR
Státní fond dopravní infrastruktury	SFDI	Ministerstvo dopravy ČR
Státní fond rozvoje bydlení	SFRB	Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

Zdroj: vlastní podle J. Pekové 2012³²

V dalším textu bude pozornost věnována především těm fondům, u kterých lze předpokládat možnost podpory investic obcí.

5.3.1 Státní fond životního prostředí

Státní organizace Státní fond životního prostředí (dále též SFŽP) byla zřízena zákonem v roce 1991.³³ Správcem SFŽP je Ministerstvo životního prostředí ČR.

Účel a cíle Státního fondu životního prostředí

Ačkoli v čele stojí ředitel fondu, o přidělování prostředků rozhoduje ministr životního prostředí. Neexistuje právní nárok na přidělení dotace.

Formami podpory, které Státní fond životního prostředí poskytuje, mohou být: „*dotace, subvence, půjčky, převzetí závazku a další pomoc právnickým a fyzickým osobám.*“³⁴

³⁰ ČESKO. Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla) ve znění pozdějších předpisů §28 odst. (1).

³¹ Hejtmani navrhuji vytvořit Státní fond vodohospodářské struktury. In: Liberecký kraj: Odbor kanceláře hejtmana [online]. 30. 5. 2008 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: <http://kancelar-hejtmana.kraj-lbc.cz/page3638/id:63451/Hejtmani-navrhujji-vytvorit-Statni-fond-vodohospodarske-struktury>

³² PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. Veřejný sektor - řízení a financování. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 485 s. ISBN 978-807-3579-364. s.191.

³³ ČESKO. Zákon č. 388/1991 Sb., o státním fondu životního prostředí ve znění pozdějších předpisů.

Zmíněná legislativní norma též vymezuje oblasti podpory:

- a) podporu investičních a neinvestičních akcí právnických a fyzických osob souvisejících s ochranou a zlepšováním životního prostředí;
- b) podporu programu výzkumu, vývoje, výroby a zavádění vhodných technologií a akcí vědeckotechnického rozvoje v oblasti životního prostředí
- c) podporu činností souvisejících s ekologickými funkcemi vodních toků a vodních toků
- d) podporu monitorování složek životního prostředí a ekologických procesů
- e) úhradu splátek a úroků za půjčky poskytnuté Fondem
- f) podporu výchovných akcí a rozšiřování informací o životním prostředí
- g) úhradu nákladů spojených s činnostmi Fondu schválených v rámci rozpočtu Fondu.³⁵

Operační program ŽP ČR 2007 – 2013

Výše uvedené zákonné vymezení je poměrně obecné. Důležité je, že Státní fond životního prostředí se stal zodpovědným za hospodaření s grantovými prostředky Evropské unie, které byly implementovány formou Operačního programu Životní prostředí (OP ŽP). Tento program disponoval v Programovacím období EU 2007 – 2013 5,2 miliardami €, což znamená přibližně 150 miliard korun.³⁶ Naprostá většina prostředků směřuje do municipální oblasti, týká se obcí, jejich příspěvkových organizací a svazků, dále též krajů a jimi zřizovaných organizací. Počítá se též s výrazným podílem nevládních neziskových organizací a podnikatelským sektorem.

Paradoxem je, že třebaže před mnohými obcemi leží celá řada nevyřešených problémů týkajících se právě environmentální oblasti, čerpání z OPŽP patří k těm nejhorším. V současné době se hledají řešení, jak ztrátu minimalizovat (i zde se nevyčerpané prostředky musejí vracet do rozpočtu EU). V rámci pravidel n+2, resp. n+3, jsou vyhlášeny výzvy na podávání projektů pro rok 2014. Řada obcí a jiných subjektů má tedy ještě šanci zlepšit své životní prostředí za prostředky vyčleněné v rámci minulého programovacího období EU 2007 – 2013.

³⁴ ČESKO. Zákon č. 388/1991 Sb., o státním fondu životního prostředí ve znění pozdějších předpisů. §3 odst. (2).

³⁵ ČESKO. Zákon č. 388/1991 Sb., o státním fondu životního prostředí ve znění pozdějších předpisů §3, odst. (1).

³⁶ Operační program Životní prostředí. In: Státní fond životního prostředí České republiky [online]. [cit. 2014-02-15]. Dostupné z: <https://www.sfzp.cz/sekce/88/op-zivotni-prostredi/>.

Státní fond životního prostředí vyhlásil na rok 2014 výzvy zahrnující tyto oblasti podpory:

- zlepšení systému povodňové služby a preventivní protipovodňové ochrany
- omezení emisí
- zkvalitnění nakládání s odpady
- odstraňování starých ekologických zátěží
- implementace a péče o území soustavy Natura 2000
- podpora biodiverzity
- obnova krajinných struktur
- optimalizace vodního režimu krajiny
- podpora regenerace urbanizované krajiny
- prevence sesuvů a skalních zřícení, monitorování geofaktorů a následků hornické činnosti a hodnocení neobnovitelných přírodních zdrojů včetně zdrojů podzemních vod
- snížení imisní zátěže ze zdrojů v objektech nezapojených na CZT³⁷
- omezení emisí z energetických systémů včetně CZT
- snížení imisní zátěže omezením prašnosti z plošných zdrojů
- výstavba a rekonstrukce zdrojů tepla využívajících OZE³⁸
- realizace úspor energie
- využívání odpadního tepla³⁹

Tento poměrně rozsáhlý výčet podporovaných oblastí dává obcím (a dalším jmenovaným subjektům) obrovskou šanci na získání potřebných financí. Nová vláda slibuje maximální snížení byrokracie i času potřebného k vyhodnocování a schválení předložených projektů. Část financí z Operačního programu Životního prostředí již byla převedena do jiných Operačních programů, zejména do Operačního programu Doprava (OPD).⁴⁰

³⁷ CZT – centrální zásobování teplem.

³⁸ OZE – obnovitelné zdroje energie.

³⁹ Operační program Životní prostředí. In: Státní fond životního prostředí České republiky [online]. [cit. 2014-02-15]. Dostupné z: <https://www.sfzp.cz/sekce/88/op-zivotni-prostredi/>.

⁴⁰ Přesun nevyčerpaných dotací EU čeká tři operační programy. In: EurActiv [online]. 12. 4. 2013 [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/regionalni-rozvoj/analyza/presun-nevyčerpaných-dotací-eu-potka-zrejme-tri-operacni-programy-fondy-010759>.

Operační program ŽP ČR 2014 – 2020

Současně s finišováním operačního programu realizovaného v programovacím období 2007 – 2013 bylo otevřeno nové programovací období EU 2014 – 2020. Jako tradičně to v naší zemi zcela stíháme. Lze však konstatovat, že OP ŽP 2014 – 2020 je v podstatné míře hotov a připraven do realizační fáze. V době, kdy je dokončována tato práce se objevila průběžná informace o stupni a kvalitě připravenosti tohoto programu.⁴¹ Na základě údajů zde zveřejněných byla sestavena následující tabulka.

Tabulka 2 – Struktura Operačního programu Životní prostředí ČR 2014 – 2020

Prioritní oblast	Implementace do prioritních os
Zlepšení VH infrastruktury a snižování rizika povodní	PO 1 Zlepšování kvality vody a snižování rizika povodní
Zkvalitnění nakládání s odpady	PO3 Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika
Zlepšování kvality ovzduší	PO2 Zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech
Udržitelné využívání zdrojů energie	PO 5 Energetické úspory
Zlepšování stavu přírody a krajiny	PO 4 Ochrana a péče o přírodu a krajinu
Omezování průmyslových znečištění a snižování environmentálních rizik	PO3 Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika
Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, osvětu a poradenství	V rámci tohoto programovacího období se (na rozdíl od předchozího období) s podporou nepočítá.
Technická asistence	PO 6 Technická pomoc

Zdroj: Ex-ante hodnocení Operačního programu Životního prostředí pro budoucí Programové období 2014 – 2020. Průběžná zpráva 1. Ústí nad Labem: SPF Group, leden 2014. s. 11 – 21 (upraveno).

Národní programy SFŽP

V rámci národních programů jsou ze strany SFŽP poskytnuty dotace z národních zdrojů na takové akce, které nemohou být zařazeny do OPŽP nebo programu Zelená úsporám. Formou podpory je dotace, půjčka, ale i jejich vzájemné propojení. Pravidla o poskytování této podpory jsou stanoveny zvláštní normou, která vstoupila v platnost 10. května 2010.⁴²

Žadatelé mají možnost přihlásit své projekty v rámci vyhlášených výzev, které jsou specifikovány podle dílčích problémů ochrany životního prostředí.

⁴¹ Ex-ante hodnocení Operačního programu Životního prostředí pro budoucí Programové období 2014-2020. Průběžná zpráva 1. Ústí nad Labem: SPF Group, leden 2014.

⁴² Směrnice Ministerstva životního prostředí č. 6/2010 o poskytování finančních prostředků ze Státního fondu životního prostředí ČR.

V roce 2013 Státní fond životního prostředí uveřejnil v rámci národních programů celkem 15 výzev. Zde jsou prezentovány pouze ty, které směřují k investicím, v jejichž důsledku dojde ke zlepšení životního prostředí obcí.

- ***Dotační programy MŽP na pomoc po povodních 2013*** – jedná se o specifickou formu pomoci v oblastech postižených povodněmi (výměna kotlů v celkové hodnotě 100 mil. Kč, žadateli mohou být fyzické osoby, ale i obce a kraje)
- ***Společný program na podporu výměny kotlů*** – dotace na výměnu ručně plněných kotlů na tuhá paliva za nízkoemisní tepelné zdroje; dotaci lze získat jen v krajích, které se do programu přihlásí (kraj se podílí rovným dílem jako SFŽP), v současnosti se výzvy týkají jen moravskoslezského kraje; obce mohou tento program využít pouze v případě, že jsou v jejich vlastnictví rodinné domy
- ***Program podpory obcí ležících v regionech národních parků*** – program je určitou kompenzací ztrát v hospodářském rozvoji obcí, které se nacházejí na území národních parků; dotace mohou směřovat (mimo jiné) na likvidaci skládek, malé čističky odpadních vod, snižování emisí např. přechodem na biomasu. Pro takto lokalizované obce zajímavý dotační program
- ***Program na podporu systému pro nakládání s autovraky*** – podpora na likvidaci autovraků, tzv. „starých zátěží“ – na jednu starou zátěž lze získat dotaci 2 500 Kč. Zajímavý příspěvek pro zlepšování životního prostředí v obcích, zejména při likvidaci nelegálních vrakovišť
- ***Program pro vítěze ocenění Zelená stuha a Zelená stuha ČR – péče o zeleň a životní prostředí*** – určeno pro obce, které se staly vítězi krajských kol soutěže Vesnice roku (jsou držiteli tzv. Zelené stuhy) a vítěze celostátního kola – Zelená stuha ČR; dotace jsou určeny na revitalizaci a úpravu vodních toků a ploch, demolice nefunkčních a neestetických zařízení, která se nacházejí na veřejných plochách, výsadba zeleně. Při ocenění Zelenou stuhou může obec získat 100 % dotaci až 400 tisíc Kč, vítěz celostátního kola obdrží 100 % dotaci až 700 tisíc Kč.
- ***Program na podporu obcí, na jejímž území byl vyhlášen krizový stav v důsledku povodní*** – určen pro obnovu vodohospodářské struktury v obcích postižených povodněmi; obce mohou obdržet bezúročnou půjčku ve výši až 10 milionů na jednu akci se splatností 7 let

- **Program zeleně do měst a jejich okolí** – je určen k budování či obnově zelených ploch v obcích a jejich okolí (např. revitalizace příměstských lesů), maximální výše dotace je 10 miliónů Kč, podíl SFŽP na uhrazení celkových nákladů 80 % (20 % hradí obec).⁴³

Program Zelená úsporám

Program Zelená úsporám je zaměřen v principu na snížení spotřeby fosilních paliv (uhlí, ropy a zemního plynu) úsporami energií zejména v obytných prostorách. Dotace jsou určeny především na opatření, která zabraňují úniku tepla (výměna oken, dveří zateplování), na efektivní využívání zdrojů energie (nová generace kotlů a další technická zařízení), výstavbu rodinných domů s velmi nízkou energetickou náročností. Z programu lze též zajistit úhradu přípravných opatření pro zapojení do tohoto programu (zpracování odborných posudků apod.).⁴⁴

Program Zelená úsporám byl slavnostně zahájen v Brně na Den Země 22. 4. 2009. Na tento tříletý program⁴⁵ bylo vyčleněno 21 miliard Kč, to umožnilo zateplení či nové ekologicky čisté zdroje (nebo obojí) celkem pro 150 000 domácností.⁴⁶ V této fázi (na rozdíl od současných výzev) bylo možno využít dotace i na bytové nepanelové domy.

Pro velký zájem a řadu nevyřízených žádostí bylo rozhodnuto, že program Zelená úsporám bude pokračovat. 12. 8. byla zahájena jeho další etapa. Na výzvu pro rok 2013 byla vyčleněna 1 miliarda Kč. Od 1. dubna následujícího roku lze podávat přihlášky na rok 2014, kde se již počítá s téměř se stoprocentním navýšením grantu (1,9 miliardy Kč).⁴⁷

Využitelnost programu Zelená úsporám pro obce

Program Zelená úsporám (Nová zelená úsporám), který byl zahájen v srpnu roku 2013, sice účast obcí z formálního hlediska nevyklučuje, avšak zapojení municipalit je možné jen tehdy, pokud její bytový fond tvoří rodinné domy. V předchozí fázi byla situace poněkud příznivější, neboť byly do programu zahrnuty kromě rodinných domů též domy bytové (nepanelové).

⁴³ Stručně o národních programech. In: Státní fond životního prostředí [online]. [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: <https://www.sfzp.cz/sekce/163/strucne-o-narodnich-programech/>.

⁴⁴ Nová Zelená úsporám. In: Nová zelená úsporám 2013 [online]. [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: <http://www.nzu2013.cz/>.

⁴⁵ Program Zelená úsporám byl ukončen 31. 12. 2012.

⁴⁶ Příští pondělí startuje nová Zelená úsporám. In: Hnutí Duha [online]. [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: http://www.hnutiduha.cz/sites/default/files/publikace/2013/08/infolist_startuje_nova_zelena_usporam.pdf.

⁴⁷ Příjem žádostí do Nové zelené úsporám pro rok 2014 začne v dubnu. In: Ministerstvo životního prostředí [online]. 6. 1. 2014 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/news_140106_NZU_2014.

5.3.2 Státní fond dopravní infrastruktury

Účelem Státního fondu dopravní infrastruktury (SFDI) je podpora rozvoje, výstavby, modernizace a údržba dálniční a silniční sítě železničních dopravních cest.⁴⁸ Stejně jako ostatní státní fondy je i SFDI zřízen na základě zákona, kde je vymezeno jeho postavení: *“Fond je právníckou osobou podřízenou Ministerstvu dopravy a spojů.”*⁴⁹

Zákon též stanovuje oblasti, na které se dotační činnost Státního fondu dopravní infrastruktury vztahuje. Zde budou prezentovány pouze ty aktivity, které mohou mít vazbu na investiční akce obcí:

SFDI se podílí především na financování těchto oblastí:

- financování výstavby, modernizace, oprav a údržby silnic
- poskytování příspěvků na výstavbu a modernizaci průjezdných úseků silnic
- financování výstavby, modernizace, oprav a údržby regionálních drah⁵⁰
- poskytování příspěvků pro naplňování programů zaměřených ke zvýšení bezpečnosti dopravy a jejího zpřístupňování osobám s omezenou schopností pohybu a orientace
- poskytování příspěvků na výstavbu a údržbu cyklistických stezek⁵¹

Je zřejmé, že Státní fond dopravní infrastruktury může být významným pomocníkem pro obce v investicích zaměřených na místní komunikace, zvyšování bezpečnosti pro chodce, budování bezbariérových chodníků a výstavbu cyklistických stezek.

5.3.3 Státní fond rozvoje bydlení

Třetím ze státních fondů, kterému zde je věnována pozornost je Státní fond rozvoje bydlení (SFRB). Je zřízen na základě zákona: *„Zřizuje se Státní fond rozvoje bydlení se sídlem v Praze. Účelem Fondu a jeho veřejným posláním je podporovat rozvoj bydlení v České republice v souladu s koncepcí bytové politiky schválenou vládou České republiky*

⁴⁸ PEKOVÁ, Jitka et al. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: ASPI, 2008, 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5. s. 503.

⁴⁹ ČESKO. Zákon č. 104/2000 Sb., o státním fondu dopravní infrastruktury ve znění pozdějších předpisů §1 odst. (2).

⁵⁰ Na některých místech se staly správci některých regionálních železnic svazky měst a obcí

⁵¹ ČESKO. Zákon č. 104/2000 Sb., o státním fondu dopravní infrastruktury ve znění pozdějších předpisů §2 odst. (1).

*a udržitelný rozvoj obcí, měst a regionů v souladu s veřejným zájmem. Fond je právnickou osobou v působnosti Ministerstva pro místní rozvoj.*⁵²

Význam tohoto fondu pro rozvoj obcí je zde zahrnut přímo do jeho legislativního vymezení.

Je však nutno upozornit, že v současné době je otevřen **Program úvěry obcím na opravy a modernizaci bytového fondu.**

Program nabízí obcím tyto podmínky:

- úvěr kryje až 50 % nákladů
- je garantován 3 % úrok p. a. po celou dobu splácení
- doba splácení až 10 let⁵³

Přestože se nejedná o dotační program, řada obcí jej využívá. Důvodem je, že zrekonstruované byty přinášejí obci nájemné, které je zárukou řádného splácení úvěru. Od roku 2001 do současnosti byly obcemi čerpány prostředky ve výši 653 653 918 korun českých, a to prostřednictvím 194 uzavřených smluv s úrokovou sazbou 3 % ročně. Prostředky jsou určeny např. na nové rozvody plynu, vody, elektřiny, modernizace sociálních zařízení, výměny oken a zateplení, střešní krytiny, opravy společných prostor – výtahů, schodišť apod.⁵⁴

⁵² ČESKO. Zákon č. 211/2000 Sb., o Státním fondu rozvoje bydlení a o změně zákona č. 171/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky ve věcech převodů majetku státu na jiné osoby a o Fondu národního majetku České republiky, ve znění pozdějších předpisů §1 odst. (1,2).

⁵³ Program úvěry obcím na opravy a modernizaci bytového fondu. In: Státní fond rozvoje bydlení [online]. [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://www.sfrb.cz/programy/uvery-na-modernizaci-bytu-pro-obce/>.

⁵⁴ Podle převažujících aktivit je sporné, zda tento fond zařadit mezi investiční zdroje ve smyslu této diplomové práce.

6 Podpůrné programy EU

Tato kapitola je zaměřena na programy, které vycházejí ze strukturální politiky Evropské unie. Nejprve bude věnována pozornost Evropské investiční bance. Jedná se o bankovní institut, který svojí úvěrovou politikou podporuje investiční záměry nejen jednotlivých států, ale i regionů a v neposlední řadě i měst a obcí. Dále je věnována pozornost předvstupním evropským programům (které se v případě podpory investic týkaly především přeshraniční spolupráce), následně pak těm grantovým oblastem, které jsou aplikovatelné v municipální sféře.

6.1 Evropská investiční banka

Evropská investiční banka (EIB) je jednou z nejstarších institucí Evropské unie, byla založena již v roce 1958. Patří do kategorie nejlépe hodnocených peněžních ústavů na evropském kontinentě. Pozitivně je možno vnímat skutečnost, že i v průběhu hospodářských problémů v EU zachovává nadále svoji ekonomickou i politickou nezávislost při svém rozhodování.

Evropská investiční banka nevyužívá finanční prostředky z rozpočtu EU, ale půjčuje si je na bankovních trzích. Následně formou nízko úročených úvěrů podporuje investiční aktivity členských zemí EU, stejně tak jako dalších subjektů (včetně územní samosprávy), které se v těchto státech nacházejí. Vzhledem k tomu, že EIB je na rozdíl od jiných bank neziskovým subjektem, mají poskytované úvěry tak nízkou úrokovou míru, že téměř odpovídá sazbě, za kterou si je banka na bankovních trzích vypůjčila

6.1.1 Legislativní rámec Evropské investiční banky

Postavení EIB, její kompetence a úkoly jsou definovány Smlouvou o fungování Evropské unie⁵⁵. Z tohoto dokumentu mimo jiné vyplývá, že Evropská investiční banka má právní subjektivitu. Členy této instituce jsou všechny členské státy Evropské unie.⁵⁶

Zmíněná smlouva úkoly Evropské investiční banky:

„Úkolem Evropské investiční banky je přispívat k vyváženému a nerušenému rozvoji vnitřního trhu v zájmu Evropské unie, využívá k tomu jak kapitálového trhu, tak vlastních

⁵⁵ V současnosti je součástí Lisabonské smlouvy

⁵⁶ EU. Smlouva o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy čl. 308

zdrojů. Za tím účelem neziskovým poskytováním půjček a záruk usnadňuje financování dále uvedených projektů ve všech odvětvích hospodářství:

- *projektů na rozvoj méně rozvinutých oblastí*
- *projektů na modernizaci nebo konverzi podniků anebo na vytvoření nových činností vyplývajících z vytvoření nebo fungování vnitřního trhu, které pro svůj rozsah nebo pro svou povahu nemohou být plně kryty dostupnými finančními prostředky v jednotlivých členských státech*
- *projektů společného zájmu více členských států, které pro svůj rozsah nebo povahu nemohou být plně kryty dostupnými finančními prostředky v jednotlivých členských státech*
- *při plnění svých úkolů usnadňuje Evropská investiční banka financování investičních programů s využitím strukturálních fondů a dalších finančních nástrojů Unie.*⁵⁷

6.1.2 Služby poskytované EIB

EIB poskytuje svým klientům následující služby:

- **půjčky** – banka je poskytuje veřejnému i soukromému sektoru na projekty nebo realizované investiční programy. Mezi oprávněné žadatele z členských zemí Evropské unie patří např. územní samospráva (obce a kraje) i podnikatelské subjekty
- **technickou pomoc** – technická a konzultační činnost je poskytována bankou jako doplněk k službám finančního rázu
- **záruky** – jsou dostupné pro jiné banky, ale i další subjekty – leasingové společnosti, garanční instituce, atd.
- **rizikový kapitál** – žádosti o rizikový kapitál se musí zasílat přímo zprostředkovateli⁵⁸

Prostředky poskytované Evropskou investiční bankou musí být používány co nejúčelněji a vždy v zájmu Evropské unie. Banka nefinancuje (ani částečně) žádnou investici, se kterou nesouhlasí členská země EU, na jejímž území má být tato investice uskutečněna.

⁵⁷ EU. Smlouva o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy čl. 309.

⁵⁸ Evropská investiční banka. In: Evropská unie: europa.eu [online]. [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/eib/index_cs.htm.

Evropská investiční banka působí v České republice od roku 1992. Její činnost v ČR je upravena třemi Rámcovými dohodami (č. 250/1994 Sb., č. 155/1999 Sb. a č. 280/1998 Sb.), které zůstávají v platnosti i po vstupu ČR do EU.

Vstupem do Evropské unie v roce 2004 se ČR spolu s ostatními členskými státy stala také členem EIB. Na činnost EIB v ČR je přímo aplikován Statut EIB, který je jedním z Protokolů Smlouvy o založení Evropských společenství. Podíl ČR na upsaném kapitálu EIB činí 0,764 % (1 774 990 500 EUR) z celkové hodnoty upsaného kapitálu EIB (232 392 989 000 EUR).⁵⁹

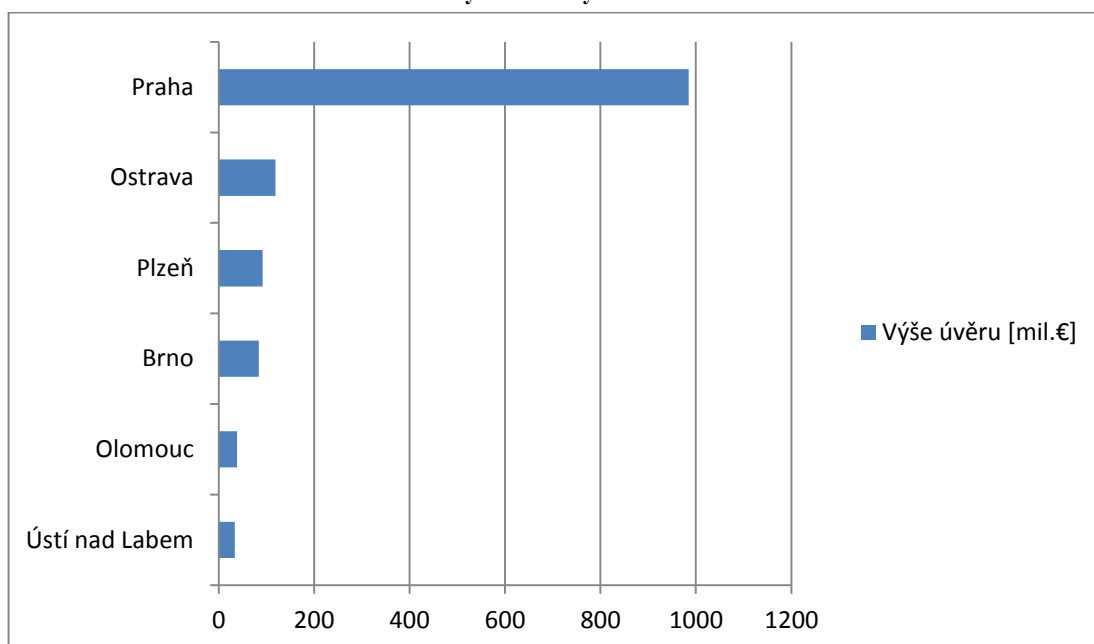
6.1.3 Úvěry ECB určené pro územní samosprávu

Mezi významné žadatele o půjčku EIB patří územní samospráva. Jsou to především velká města, která touto formou chtějí vyřešit některý z velkých problémů, které se týkají především infrastruktury. Na jedné straně mají tyto subjekty možnosti získat na své investice grant především z Evropských strukturálních fondů, které jsou v naší zemi implementovány formou operačních programů OP ROP (Regionální operační program) nebo OP IOP (Integrovaný operační program) atd. Důvodů, proč je v oblasti investic volena půjčka EIB může být několik. Investiční akce má mimořádný rozsah a její financování výrazně přesahuje možnosti operačních programů. Jindy může nastat taková situace, že žadatel nesplní podmínky operačních programů (např. nesplněním termínů, neoprávněné výdaje apod.) a pak ztrácí na tuto podporu nárok. Následující graf prezentuje zapojení měst v ČR do spolupráce s Evropskou investiční bankou.

Hlavní město Praha spolupracuje s Evropskou investiční bankou (EIB) od roku 1999. Úvěrové zdroje EIB jsou plně v souladu s dlouhodobou finanční politikou hlavního města Prahy a jsou využívány pro realizaci "strategických investičních akcí". EIB úvěry byly v minulosti využity i na sanaci města po povodni v roce 2002. EIB je v současné době největším věřitelem hlavního města Prahy.

⁵⁹ Úvěry EIB v ČR: Vztah ČR a EIB. In: Ministerstvo financí ČR [online]. [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/hospodareni/rizeni-statniho-dluhu/uverova-politika/uvery-eib-v-cr>

Graf 4 – Poskytnuté úvěry EIB městům v ČR

Zdroj: vlastní

6.2 Předvstupní program PHARE

Program (či lépe programy) PHARE je první formou přímé finanční pomoci poskytované Evropskou unií nečlenským zemím střední Evropy (Polsko, Maďarsko a Československo). Tzv. národní programy PHARE byly zaměřeny na následující okruhy problémů:

- Evropská integrace – řešení úprav právní, finanční a správní agendy
- Infrastruktura – dopravní a technická infrastruktura a řešení významných problémů životního prostředí
- Rozvoj lidských zdrojů – trh práce a vzdělávací soustavy
- Soukromý sektor – zaměření na malé a střední podnikání i podpora regionálního rozvoje⁶⁰

6.2.1 PHARE CBC

Větší význam než národní program (kolem jehož implementace převládaly rozpaky) má pro regionální rozvoj České republiky mnohem větší význam program přeshraniční spolupráce PHARE Cross-border Co-operation, praktičtěji prezentovaný jako Phare CBC. Od roku 1994 byl zahájen na

⁶⁰ KADERÁBKOVÁ, Jaroslava et al. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 4. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. 447 s. Vysokoškolské učebnice. ISBN 80-86473-80-5. s. 155-156.

Česko-Německé hranici, v roce 1995 byla jeho působnost rozšířena na hranici Česko-Rakouskou. Program byl především využíván obcemi ve vymezených příhraničních oblastech. Investiční projekty byly zaměřeny především na dopravní infrastrukturu, stavby, které měly vliv na stav životního prostředí (čističky odpadních vod apod.). Základním kritériem byl přeshraniční dopad. Zpravidla byly tyto akce propojeny s programy Interreg II (resp. Interreg III), do kterých byly zapojeny sousední obce z Německa nebo Rakouska.

6.2.2 PHARE BLACK TRIANGLE a PHARE ENERGY

Méně známou formou se specifickou lokalizací byl program PHARE Black triangle. Označení má původ v názvu evropského území, které bylo zejména v osmdesátých a devadesátých letech minulého století silně postiženo devastací životního prostředí. Zahrnovalo část Podkrušnohorské pánve a Krušných hor, sousedící část Saska a hnědouhelnou oblast v jihozápadním Polsku. Od devadesátých let byly vynaloženy značné finanční prostředky zejména na snížení prašnosti a exhalace oxidů síry. Byly použity soukromé zdroje energetických a těžebních společností, národní a evropské fondy. Jednou ze speciálních forem pomoci Evropské unie byl i Program PHARE Black Triangle. Obce, které se do něj zapojily, mohly využít 100 % dotaci na ekologizaci svých topných systémů. Určitým problémem programu (či spíše českých institucí) byla velmi slabá informovanost o této možnosti podpory investičních akcí. Velmi slabá byla v té době též administrativní a monitorovací činnost, která vyplynula z nezkušenosti bruselských úředníků s těmito typy programů.⁶¹

V naší zemi byl téměř neznám program PHARE Energy, který byl mimo jiné zaměřen na energetickou politiku obcí a regionů a energetické úspory. Ačkoli nebyl zaměřen na přímé investice, zapojení těch několika málo obcí v České republice mělo možnost získat energetické studie a další významnou dokumentaci nezbytnou pro samotné investiční akce. V naší zemi byla působnost programu vymezena obdobím 1991 – 1997 a byly financovány projekty v celkové hodnotě 5,67 mil. ECU⁶²

6.3 INTERREG IIIA

Vstup České republiky do Evropské unie přinesl také zásadní změnu v čerpání Evropských dotačních programů. Znamená to, že prakticky datem 1. května 2004 přestaly pro nás platit

⁶¹ Záznam osobního rozhovoru s vedoucím projektového oddělení MÚ Vejprty p. M. Hylmarem 18. 1. 2014. (město Vejprty bylo realizátorem projektu v programu PHARE Black Triangle)

⁶² An Evaluation of Phare-financed. In: Ec.europa.eu [online]. [cit. 2014-03-21]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/how/evaluation/evaluation_reports/reports/cards/951480_invent_en.pdf.

předvstupní programy (PHARE apod.) a došlo k napojení na programy určené pro členské státy.

INERREG IIIA byl nástupním přeshraničním programem po PHARE CBC. Financované aktivity byly téměř totožné, výhodou byl větší objem finančních prostředků, který mohl žadatel získat. Pro naši zemi bylo jeho časové vymezení limitováno koncem programovacího období EU prosincem 2006. Z deseti priorit tohoto programu je možno v souvislosti s tématem této diplomové práce vybrat:

- podpora příhraničních městských a venkovských oblastí
- opatření na ochranu životního prostředí
- podpora dopravních, informačních a komunikačních sítí a služeb, vodních a energetických systémů⁶³

Podobně jako předchozí program PHARE CBC i zde jsou vyhlašovány „měkké“ projekty v rámci specifikace Fond malých projektů. Tyto však nejsou v oblasti investičních akcí uplatnitelné.

Na období 2004 – 2006 bylo vyhrazeno pro ČR v rámci programu Interreg IIIA celkem 60,9 milionů €⁶⁴

6.4 Cíl 3 – Evropská územní spolupráce

Po dvouleté existenci programu INTERREG IIIA se stal hlavním grantovým programem pro posílení přeshraniční spolupráce Cíl 3 – Evropská územní spolupráce. Svoji obsahovou stránkou plně navazuje na své předchůdce (PHARE CBC a INTERREG IIIA). Smyslem je *„posilování spolupráce místních a regionálních iniciativ s cílem podpořit územní rozvoj a přenos regionálního know-how a také podpora výzkumu. V období 2007–2013 jsou podporovány projekty přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráce.“*⁶⁵

Účast v programu je podmíněna plným zapojením přeshraničního partnera (dříve stačilo svoji účast formálně potvrdit). Na programu lze ocenit přístupnost informací a propagaci výsledků.

⁶³ WOKOUN, René. Strukturální fondy a obce I. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2006. 146 s. ISBN 80-7357-138-2.

⁶⁴ WOKOUN, René. Strukturální fondy a obce I. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2006. 146 s. ISBN 80-7357-138-2.

⁶⁵ Evropská územní spolupráce -Cíl 3. In: Cíl 3/Ziel 3 [online]. [cit. 2014-03-21]. Dostupné z: <http://www.cil3.cz/>.

Následující tabulka prezentuje alokaci prostředků programu Cíl 3 a rozdělení podílů – ERDF – Evropský fond regionálního rozvoje a vlastní podíl na financování.

Tabulka 3 – Přidělené prostředky program Cíl 3 ČR [€]

Cíl 3	Celkové prostředky	ERDF	Členské státy
ČR – Bavorsko	135.894.647	115.510.449	20.384.198
ČR – Polsko	258.187.467	219.459.344	38.728.123
ČR – Rakousko	126.394.580	107.435.393	18.959.187
ČR – Sasko	243.996.406	207.396.944	36.599.432
ČR – Slovensko	109.106.049	92.740.141	16.365.907

Zdroj: Cíl 3 Evropská územní spolupráce. In: Centrum pro regionální rozvoj ČR [online]. [cit. 2014-03-21]. Dostupné z: <http://www.crr.cz/cs/programy-eu/cil-3/>.

Je zajímavé, že na rozdíl od jiných programů využívajících evropské dotace, neměl Cíl 3 problémy s čerpáním přidělených prostředků.

6.5 Společný operační program (SROP)

Společný operační program je též jedním z programů, které byly implementovány po našem vstupu do Evropské unie, a které byly ukončeny koncem roku 2006. Lze ho vnímat i jako určité „zahřívací kolo“ pro následující Regionální operační program, jehož časové vymezení bylo shodné s délkou programovacího období Evropské unie – tedy 2007 –2013.

„Důraz je v rámci SROP kladen na podporu vyváženého a udržitelného ekonomického rozvoje regionů, který bude vycházet z iniciativ veřejného, neziskového a soukromého sektoru. Program bude založen na eliminaci faktorů, které překážejí rozvoji potenciálu regionu a na využití výhod, které poskytují příležitosti pro ekonomický růst.“⁶⁶

Lokalizace programu odpovídala jednotlivým regionům soudržnosti NUTS II, vyjma Prahy. Znamená to, že existovalo sedm samostatných programů SROP.

⁶⁶ Společný regionální operační program: SROP. In: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [online]. [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: [http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Operacni-programy/SPOLECNY-REGIONALNI-OPERACNI-PROGRAM-\(SROP\)](http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Operacni-programy/SPOLECNY-REGIONALNI-OPERACNI-PROGRAM-(SROP)).

Program byl strukturován do 5 priorit, které byly dále členěny na tzv. Opatření. Z pohledu tématu této diplomové práce lze akceptovat především tato opatření:

Tabulka 4 – Klíčová opatření SROP pro investiční akce obcí

Priorita	Opatření/Podopatření	Zaměření
Priorita 2	2.1.1	Regionální rozvoj dopravní infrastruktury
	2.3	Regenerace a revitalizace vybraných měst
Priorita 3	3.1	Infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů v regionech
Priorita 4	4.2	Rozvoj infrastruktury pro cestovní ruch

Zdroj: vlastní

6.6 Regionální operační program ROP

Tento program nahrazuje předchozí Společný regionální program (SROP). Z nabízených oblastí podpory lze aplikovat na investiční akce tyto:

- dopravní dostupnost a obslužnost – výstavba a rekonstrukce silnic II. a III. třídy a místních komunikací, výstavba stezek pro bezmotorovou dopravu, infrastruktura pro místní dopravu, informační systémy
- rozvoj území – příprava rozvojových území pro podnikání, bydlení a služby, revitalizace centra města a památkových zón, výstavba, rekonstrukce a vybavení objektů občanské vybavenosti, objektů pro kulturu a volný čas, objektů sociální a vzdělávací infrastruktury, stavební obnova a dostavba veřejných prostranství, náměstí, architektonických prvků, odstranění nevyužitelných staveb a ekologických zátěží apod.
- rozvoj cestovního ruchu – výstavba a rekonstrukce turistických cest a stezek (pěší stezky, cyklostezky, vodní cesty, přístavy či přístaviště) včetně doprovodné infrastruktury a značení, rekonstrukce, rekonstrukce kulturní či technické památky nebo kulturní zajímavosti pro využití v cestovním ruchu, rozvoj a obnova sportovních areálů využitelných primárně pro cestovní ruch včetně návazné infrastruktury, modernizace, rozvoj a rekonstrukce lázeňské infrastruktury a navazujících zařízení, marketingové kampaně s nadregionálním dopadem,

informační a komunikační technologie v oblasti řízení a propagace cestovního ruchu apod.⁶⁷

Má velmi podobnou strukturu a je tvořen sedmi regionálně vymezenými programy:

- ROP NUTS II Střední Čechy
- ROP NUTS II Jihozápad
- ROP NUTS II Severovýchod
- ROP NUTS II Střední Morava
- ROP NUTS II Jihovýchod
- ROPS NUTS II Moravskoslezsko
- ROP NUTS II Severozápad

U těchto operačních programů došlo k závažným problémům při čerpání alokovaných prostředků a k pochybením s dodržováním pravidel. V Regionu soudržnosti došlo dokonce k obvinění pracovníků z trestné činnosti a čerpání prostředků bylo dočasně zastaveno. V mnohých dalších regionech není situace též příznivá a bude snaha vše napravit v letech 2014 a 2015. Podle pravidla n+2, lze projekty dokončit ještě dva roky po ukončení časového vymezení programu.

⁶⁷ Regionální operační program: ROP. In: Ministerstvo pro místní rozvoj [online]. [cit. 2014-03-21]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy>.

7 Investiční projekty města Vejprty a jejich efektivnost

Cílem této kapitoly je prokázat na konkrétních projektech, které byly ve městě Vejprty realizovány, použitelnost vybraných zdrojů i efektivnost jejich aplikace na podmínky malého města. Projekty jsou tříděny do jednotlivých kategorií podle zdroje příjmu. Každý projekt je velmi stručně charakterizován podle cíle, výše investice a na závěr je připojeno subjektivní hodnocení efektivnosti dané akce.

7.1 Charakteristika města

Město Vejprty se nachází v horské části okresu Chomutov. Zvláštností jeho geografické polohy je, že je od českého vnitrozemí odděleno hřebenem Krušných hor, neboť se nachází na odvráceném (německém) úpatí. Město prošlo ve své historii složitým hospodářským i politickým vývojem. Zažilo obrovské vzestupy i pády – díky středověké těžbě stříbra získalo statut královského města, po následujícím ekonomickém propadu způsobeném ukončením těžby, přichází na konci devatenáctého století rozvoj průmyslu. V tomto období proslavují Vejprty především puškařské firmy.

Připojení města Vejprty do Sudetské župy Německé říše v roce 1939 znamená odchod českého obyvatelstva. Ještě tragičtější má pro region odsun německého obyvatelstva po ukončení 2. světové války. Zbytky průmyslu byly pak zcela zdecimovány nepodařenými privatizacemi po roce 1989. Určitá šance pro město Vejprty nastala po roce 1989 a především řešení otázky vstupu České republiky do Evropské unie.

Zajímavá je geografická poloha města. Nachází se na odvrácené straně Krušných hor, která je otevřena do Německa (resp. Svobodného státu Sasko). Od saského městečka Barenstein jsou Vejprty odděleny jen hraničním potokem Polava. Spolupráce mezi oběma sídly je po roce 190 velmi intenzivní a zasahuje prakticky do všech oblastí života.

V současnosti lze město Vejprty zařadit mezi municipality s výraznou investiční činností, jejíž rozsah přesahuje obvyklou míru odpovídající velikosti obce. Ještě zajímavější je rozmanitost investičních zdrojů, což znamená, že mnohé příklady investičních projektů pomáhají vhodným způsobem doplnit předchozí text.

Kapitola je rozčleněna nikoli podle chronologie jednotlivých zrealizovaných akcí. Struktura kapitoly vychází ze zdrojů investic, u každého projektu bude hodnocena efektivita podle subjektivně sestavených hledisek.

7.2 Návrtné zdroje v investičních projektech

Investiční akce, které jsou ve městě Vejprty hrazeny půjčkou, mají velmi omezený rozsah. Při realizaci akcí financovaných z grantů (včetně evropských) využívá město překlenovacích úvěrů k pokrytí vlastního podílů. V těchto případech se tedy jedná o doplňkový zdroj. Řešení těchto závazků nedělá v současnosti městu žádné potíže. Přesto se v období po roce 1989 objevila investiční akce, řešená s výrazným podílem půjčky v rámci jejího finančního pokrytí. Důsledky tohoto řešení se promítly velmi nepříznivě v následném období do celkové ekonomické situace města.

Projekt Skládky TDO v Českých Hamrech

Zmíněná specifická poloha Vejprt na odvrácené straně Krušných hor nutí místní samosprávu řešit některé i vážně problémy samostatně tj. nezávisle na centrech v českém Podkrušnohoří. Ještě v polovině osmdesátých let byla otázka odpadového hospodářství města a okolních obcí na vedlejší koleji. Odpad tedy TDO a průmyslový odpad z místních podniků byl svážen na hromadu v těsné blízkosti hraničního potoka. Jediným „ekologickým“ opatřením bylo, že byly vrstvy odpadu v určitých časových intervalech slisovány buldozerem a zavezeny zeminou.

Ke konci osmdesátých let se Okresní národní výbor rozhodl situaci řešit. Byl vybrán opuštěný čedičový lom v městské části České Hamry. Jedinou investicí tehdy bylo vybudování oplocení a do lomu se začal svážet domovní i průmyslový odpad z širokého okolí. Přicházejí politické změny v naší zemi a v důsledku zákona o obcích se v roce 1990 stává skládka majetkem obce, to by na první pohled mohlo znamenat, že městu Vejprty spadl do klína zajímavý zdroj financí.

Situace se však začíná vyvíjet zcela jinak. Nově vzniklé ekologické úřady zjišťují obrovské riziko prosakování kontaminovaných vod puklinami v podloží i stěnách skládky a tím i znečištění blízké Přísečnické přehrady, která zásobuje pitnou vodou výraznou část obcí na severozápadě Čech. Přichází jediné možné řešení – dočasně vyvézt navezený odpad

a v lomu vytvořit betonové těleso ve formě vany a tím zmíněné nebezpečí odstranit. A tak místo skvělého obchodu město čekala investice ve výši 60 miliónů Kčs. Polovinu této částky se podařilo získat diplomatickými cestami v rámci zasedání Okresního shromáždění při Okresním úřadu v Chomutově v závěru roku 1993. Bylo však nezbytné okamžitě zajistit zbývající část, neboť charakter stavby vyžadoval jednorázovou realizaci stavby.

Z různých možných variant byla zvolena cesta jednání se Státním fondem životního prostředí o získání dotace. Došlo k osobním setkáním s nejvyšším vedením SFŽP za účasti ministra životního prostředí Františka Bendy. Neboť bylo nezbytné zapojit další finance ještě v roce 1995 a Fond měl již dotační prostředky na daný kalendářní rok vyčerpané, byla schválena půjčka ve výši 28 miliónů Kč. V následujícím období mělo dojít k transformaci na dotaci. V souvislosti s následnými politickými změnami však došlo k výměně ministra i ředitele Státního fondu životního prostředí. Postupně bylo jednáno s novým vedením institucí (během následujících let prošli těmito posty 3 ministři a 4 ředitelé SFŽP) o dodržení slibu, ale řešení se stále odkládalo. Vedení fondu na přelomu tisíciletí naopak provedlo na přelomu tisíciletí nesplacený dluh penalizovat. Ten vyrostl až na částku 56 miliónů Kč. V roce 2001 zřídil Finanční úřad v Chomutově zástavní právo na nemovitý majetek města.⁶⁸ Řešení nastalo v roce 2002, kdy Ministerstvo financí uznalo, že skládka není obecní záležitostí, ale akcí významem přesahující region. V srpnu téhož roku podepsal ministr financí zrušení dluhu ve výši 28 miliónů Kč, zbylá částka byla odepsána o dva roky později.

Popisu této akce zde byla věnována větší pozornost, neboť výrazně ovlivnila další postup při výběru finančních zdrojů pro následné investiční akce.

Vyhodnocení projektu, efektivnost investiční akce

Z hlediska realizace samotné akce lze tento zdroj označit jako velmi efektivní. Svážení odpadu z horské oblasti by přineslo navýšení svozových nákladů a v zimních měsících i technické komplikace. Došlo k velmi rychlému uvolnění financí a k plynulému dokončení akce. Z pohledu udržitelnosti lze konstatovat, že skládka při dodržování přísných ekologických norem funguje dodnes a s financováním jejího provozu nejsou problémy. Lze zde zdůraznit přeshraniční efekt – forma ukládání odpadů před vybudováním skládky přímo ohrožovala hraniční tok znečištěním nebezpečnými látkami.

⁶⁸ BALCEROVÁ, Zdena a Jana HAVLIGEROVÁ. *Vejpřty nesplácely dluh celé roky*. In: Hospodářské noviny [online]. 12. 2. 2002 [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: <http://hn.ihned.cz/c1-10699650-vejpřty-nesplacely-dluh-cele-roky>.

S přihlédnutím ke všem dalším důsledkům, které souvisely s úhradou dluhu, je však toto řešení sporné. Je ale otázka, zda mělo v té době město jinou variantu řešení.

7.3 Přímá dotace – „Porcování medvěda“

V předchozí kapitole byla poměrně kriticky hodnocena nesystémová forma přidělování dotací na konkrétní akci v rámci procesu schvalování státního rozpočtu (tzv. porcování medvěda). Bylo možná trochu překvapivé, že ve výčtu investičních projektů města Vejprty byly nalezeny hned tři akce, které byly finančně kryty díky politickému lobbingu v Poslanecké sněmovně.

Projekt 1 – Stavební úpravy náměstí TGM

Název projektu: *Město Vejprty – Stavební úpravy náměstí TGM, vodní parter – fontána – dokončení 12/2008*

Na nově zrekonstruovaném náměstí T. G. Masaryka byla v rámci tohoto projektu realizována výstavba fontány včetně speciální technologie pro její osvětlení a výtrysky

Celkové náklady projektu 3,5 milionů Kč, dotace Ministerstva financí dosáhly výše 2,5 milionů Kč.

Hodnocení projektu, efektivita

Na základě vizuálního hodnocení lze konstatovat, že se jedná o zajímavý a estetický doplněk nově zrekonstruovaného náměstí a to jak v denní tak i díky zajímavému osvětlení i v noční dobu. Vzhledem k tomu, že po dobudování zóny u hraničního potoka se veškerý život přesunul právě do této lokality, toto náměstí zeje zcela prázdnotou a nové lavičky jsou opuštěné. A tak zajímavý stavební prvek, kterým bezesporu nová kašna je, mohou obdivovat jen náhodně zbloudilí turisté. Takže hodnocení tohoto projektu může vyznít až možná příliš kriticky – hezké, ale zbytečné. Efektivita tohoto projektu se jeví jako velmi nízká – potřebuje třítisícové město tři náměstí s luxusními prvky? Je zřejmé, že pokud by peníze nepřišly z dotačního programu, akce by se nerealizovala. Zde se však jedná pouze o můj subjektivní názor.

Projekt 2 – Rekonstrukce školní zahrady

Název projektu: *Město Vejprty – Rekonstrukce školní zahrady Mateřské školy Pohádka – I. etapa – dokončení 10/2008*

Projekt zahrnoval rekonstrukci areálu zahrady mateřské školy. Jeho součástí bylo vybudování pěšin a doplnění velkého herního prvku „hradu“, pískoviště a dalších elementů, které splňují náročné evropské předpisy.

Celkové náklady projektu 1,2 milionu Kč, přičemž dotace ministerstva financí činila 1,0 milion Kč.

Hodnocení projektu a efektivita investiční akce

Projekt lze hodnotit velmi pozitivně. Areál školní zahrady zcela změnil vzhled, herní prvky jsou bezpečné a působí estetickým dojmem. Město v další fázi z vlastních prostředků doplnilo další elementy (kolotoč, houpačky). Současnou opravou plotu a soustavnou péčí se stal projekt dlouhodobě udržitelný. Projekt v rámci přidané hodnoty plní přísné bezpečnostní a hygienické normy pro aktivity dětí předškolního věku.

Projekt 3 – Úprava prostoru před radnicí

Název projektu: *Město Vejprty – Úprava přístupových cest a parkovacích ploch před budovou městského úřadu, Tylova ulice, Vejprty – dokončení 10/2009*

Jedním z dlouhodobých problémů vejprtské radnice byla absence parkovacích míst a nevzhlednost prostoru před vchodem. Tento projekt řešil rekonstrukci a nové uspořádání chodníku před budovou s bezbariérovými úpravami, vytvoření parkovacích míst a úpravu zeleně. Součástí bylo též doplnění mobiliáře tj. vývěsných informačních skříněk, laviček, květináčů, stojanů na kola, odpadkových košů apod.

Celkové náklady na projekt 1, 7 milionu Kč. Dotace ministerstva financí dosáhla výše 1,4 milionů Kč.

Hodnocení projektu, efektivita investiční akce

Realizovaná akce je pro město Vejprty velkým přínosem. Nejenže se výrazně zlepšil prostor před radnicí z pohledu estetického, ale byly též splněny požadavky pro přístup handicapovaných občanů a návštěvníků (kritérium rovných příležitostí). Díky informačním skřínkám město Vejprty plní požadavky volného přístupu k informacím. Zároveň se zvýšila bezpečnost pohybu v prostorách před radnicí. Čas, který uplynul od realizace projektu, prokázal, že projekt je trvale udržitelný

7.4 Program PHARE

Město Vejprty patří mezi první subjekty, které se úspěšně zapojily do předvstupního programu Evropské unie Phare. Mezi prvními šesti investičními projekty Phare CBC, které byly vůbec na území naší republiky, se dva realizovaly právě ve Vejprtech. Asi bychom nenašli v České republice jiné sídlo, které by se prosadilo dokonce ve třech formách programu Phare. V případě města Vejprty se jednalo o již zmíněné Phare CBC, dále pak Phare Black Triangle a Phare Energy.

7.4.1 PHARE CBC

Projekt 1 – Čistička odpadních vod

Název projektu: *Intenzifikace čističky odpadních vod ve Vejprtech a napojení kanalizační sítě saské obce Barenstein.*

Projekt, který se stal v řadě publikací příkladem mezinárodní spolupráce. Výchozí situací byla absence kanalizační sítě v obci Barenstein a potřeba úpravy čističky odpadních vod ve městě Vejprty. Na jedné straně se jedná o společnou akci, avšak její financování muselo proběhnout odděleně. Sousední Svobodný stát Sasko se po sjednocení Německa⁶⁹ stal součástí Evropské unie. Proto byla investice na německé straně hranice financována ze speciálního programu přeshraniční spolupráce Interreg II. Česká republika měla v té době statut kandidátské země a jako taková měla možnost využít pro projekty přeshraniční spolupráce s Německem nebo Rakouskem program Phare Cross-Border Co-operation (Phare CBC).

Celkové náklady (česká i německá část) dosáhly výše 1 965 462 €, z programu Interreg II bylo uhrazeno 1 372 869 € a na realizaci akce ve Vejprtech to bylo 592 593€ tj. 16 milionů Kč.

Hodnocení projektu, efektivita investiční akce

Tato akce má velký význam politický (viz zmíněná mezinárodní spolupráce) i z marketingového hlediska (pro českou i německou stranu). Saský Barenstein vyřešil svůj zásadní ekologický problém a jakákoli varianta řešení na německé straně hranice by byla technicky a samozřejmě tedy i finančně náročnější. Městská čistička ve Vejprtech dosáhla

⁶⁹ Ke znovusjednocení Německa došlo 3. října 1990.

technických a ekologických parametrů, které jsou v souladu s normami Evropské unie. Navíc byla využita její kapacita. Tím došlo k zefektivnění jejího provozu. Prioritou při hodnocení efektivnosti je tedy podpora přeshraniční spolupráce. Přidanou hodnotou je další krok k ekologizaci prostředí města i vytvoření nového pracovního místa.

Projekt 2 – Přeshraniční železniční most

Název projektu: *Železniční most Vejprty – Barenstein*

Jednou z priorit přeshraniční spolupráce v této lokalitě bylo obnovení železniční dopravy, která do uzavření v roce 1945 spojovala 70 let saské město Chemnitz s Chomutovem. K otevření tohoto hraničního přechodu došlo v roce 1993. Protože měla saská strana zároveň zájem o částečné rozšíření o nákladní přepravu, byl realizován projekt kompletní opravy železničního mostu spojujícího Vejprty s Barensteinem. Projektovými partnery v programu Phare CBC byly obě obce, České dráhy a Deutsche Bahn.

Celkové náklady dosahovaly cca 10 milionů Kč.

Hodnocení projektu, efektivnost investiční akce: Projekt je opět hodnocen jako jeden z nejzajímavějších z oblasti přeshraniční spolupráce. Pro německé turisty se stala tato trasa velmi vyhledávanou. V důsledku dobudování cyklotras v hřebenové části Krušných hor byl využíván vlak o víkendech i pro přepravu jízdních kol. Na trať byla nasazena moderní německá vlaková souprava (na hranici ji přebírala česká posádka). Do roku 2008 bylo možno hodnotit efektivitu jako velmi dobrou, i když některé denní spoje na trati Chomutov – Vejprty nebyly zcela vytížené. Ale pokud je v zájmu státu, aby nedošlo zcela k vysídlení pohraničí, nestačí se na věc dívat jen z pohledu případného zisku.

V roce 2008 však již Ústecký kraj železniční provoz na trati Chomutov – Vejprty neobjednal. Německá souprava tedy končí na nádraží ve Vejprtech, pouze o víkendu dojíždí dvakrát denně do Chomutova. Turistů pochopitelně ubylo, ti kteří mají zájem pokračovat dál, se musí vypravit na druhý konec města vyhledat autobusový spoj. Z tohoto pohledu, který vychází z přístupu Krajského úřadu Ústeckého kraje, se dnes tato investice jeví jako zbytečná. Návštěvníci z Barensteinu se dostanou pohodlně do Vejprt pěšky a na autobusové nádraží to mají mnohem blíže než z vlakového nádraží. Možná, že jednou rozum zvítězí. Snad to bude dříve, než bude trať z Chomutova do Vejprt zlikvidována fyzicky.

Na klasické projekty PHARE CBC navazuje projekt v programu Grantové schéma Phare v regionu Česko–Saské příhraničí.

Projekt 3 – Zvýšení kapacity skládky TDO

Název projektu: *Odpadové hospodářství Vejprtsko – dokončení 10/2006*

Projekt navazuje na již zrealizovanou akci Skládky TDO v Českých Hamrech financovanou z 50 % půjčkou ze Státního fondu životního prostředí.⁷⁰ Tento projekt byl zaměřen na zkapacitnění skládky a prodloužení její životnosti zaizolováním další etáže bývalého kamenolomu v Českých Hamrech. Součástí projektu je též dotříd'ovací linka a lis na následně využitelné odpady (papír a plasty).

Celkové náklady projektu 12 mil. Kč. Finance z Grandu Phare CBC činily 8,1 mil. Kč.

Hodnocení projektu, efektivnost investiční akce: Akce navazuje na akci financované z půjčky SFŽP. Došlo k dalšímu navýšení kapacity skládky, čímž byl podpořen prvek udržitelnosti původního projektu. I zde lze z pohledu efektivnosti vyzdvihnout přeshraniční význam, zvýšení soběstačnosti obce i levnější a technicky méně náročný svoz TDO.

7.4.2 PHARE Black Triangle

Jednou ze specifických forem programu Phare je dotační program zaměřený na zlepšování životního prostředí v regionu označovaný jako Black Triangle (Černý trojúhelník). V programu byly zapojeny veřejné i soukromé subjekty z českého, německého a polského pohraničí. Městu Vejprty se podařilo zařadit mezi ně.

Plynofikace objektů ústavů sociální péče, nemocnice a dalších objektů města 12/1999

Díky tomuto projektu došlo k výraznému snížení emisí v česko-saském pohraničním údolí, ve kterém se nacházejí Vejprty a Barenstein. Došlo k vybudování sítě plynovodu (plyn je odebírán z německé strany) a následné výměně topenišť na pevná paliva v šesti objektech ústavů sociální péče, třech objektech nemocnice, v budově městského kina a objektech školy. Akce to byla technicky i administrativně náročná (ani úředníci v Bruselu nezvládali v plné míře metodologii projektu).

Celkové náklady 20 mil. Kč – 100 % dotace Phare Black Triangle

⁷⁰ Viz s. 45-46.

Hodnocení projektu, efektivita

Projekt se i po uplynutí let jeví jako velmi efektivní. Vzhledem k tomu, že se při jeho realizaci použila v té době nejmodernější technologie, vše funguje i v dnešní době perfektně. Také kontrola vyslaná z Bruselu v první polovině devadesátých let neshledala žádné problémy. Výhodou systému je též schopnost kvalitní regulace, která vede k efektivnímu využívání energie a úsporám.

7.4.3 PHARE Energy

Název projektu *Energetická studie města Vejprty*

Město získalo strategický dokument v oblasti energetické politiky. Jakýsi bonus celé akce byla kompletní stavební dokumentace pro investiční projekt, který byl realizován v rámci výše uvedeného programu Phare Black Triangle.

Celkové náklady 0,5 mil. Kč – 100 % dotace Phare Energy.

Hodnocení projektu, efektivnost investiční akce: Město nejen získalo cenný strategický dokument, který i v dalším období ovlivnil místní investiční činnost. Velmi důležité bylo zpracování projektové a stavební dokumentace pro plynofikaci objektů města a tato akce mohla začít ve stanoveném termínu. Z pohledu efektivnosti akce zde hraje hlavní roli úspora, která vznikla zpracováním stavební dokumentace pro realizovanou investiční akci. V kategorii přidaná hodnota je možno vyzvednout skutečnost, že tento projekt je citován v příručkách zaměřených na formy podpory přeshraniční spolupráce.

7.4.4 INTERREG IIIA

Projekt byl vypracován v rámci Iniciativy Společenství INTERREG IIIA Česká republika – Sasko

Rekonstrukce komunikace v ulici Jana Švermy ve Vejprtech

Projekt řešil celkovou rekonstrukci komunikace a chodníků v ulici navazující na hraniční přechod a spojující jej s centrem města a s mezinárodním železničním nádražím ve Vejprtech.

Celkové náklady 3,7 mil. Kč, dotace INTERREG IIIA 2,8 mil. Kč. Dokončení akce v roce 2009.

Hodnocení projektu, efektivita investice: Projekt zaslouží velmi pozitivní hodnocení, navazuje na změnu hraničního přechodu pro pěší na přechod pro silniční vozidla. Prostředky grantu byly vynaloženy efektivně, o kvalitě provedené práce svědčí skutečnost, že v čase, který uplynul od ukončení projektu, nemuselo dojít k žádným technickým úpravám. Zmíněné skutečnosti potvrzují splnění kritérií přeshraniční spolupráce, rovných příležitostí (bezbariérové chodníky pro vozíčkáře) a zvýšení bezpečnosti.

7.5 Program Cíl 3/Ziel 3

Projekt realizován v Programu Cíl 3 na podporu přeshraniční spolupráce mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko (EU 85 %, MMR 5 %)

Společné centrum Bärenstein / Vejprty – dokončení 2013

Program přeshraniční spolupráce Cíl 3/Ziel 3 je pokračovatelem předchozích programů tohoto typu tj. Phare CBC a INTERREG IIIA. Jeho časové vymezení odpovídá programovacímu období Evropské unie 2007 – 2013.

Předmětem projektu bylo urbanisticky dotvořit prostor hraničního přechodu mezi městy vybudováním společného centra (náměstí) na obou stranách hranice, přes hraniční potok Polavu. Práce byly po dvou letech přípravy zahájeny v dubnu roku 2012, dokončeny byly v květnu 2013 se slavnostním zahájením provozu ve dnech 15. – 16. června téhož roku. Následně byla do projektu ještě zařazena úprava břehu potoka na české straně, poškozeného povodní v roce 2013.

Celkové náklady na české straně 38,5 mil. Kč, dotace cca 34,7 mil. Kč.

Hodnocení projektu a efektivnost investiční akce: Tento projekt dosáhl mezinárodní proslulosti a je prezentován na četných konferencích věnovaných mezinárodní spolupráci. Není mnoho míst, aby dvě sídla propojovalo přes státní hranice společné náměstí. Vznikla tak společná oddychová zóna s možností využití pro českoněmecké kulturní akce. Informační centrum zde vybudované výrazně posiluje místní a regionální marketing. Na ploše jsou též vybudované tzv. historické milníky, které připomínají významné události v dějinách, které obě sídla spojovaly i rozdělovaly. Opět se přitom jedná o revitalizaci zanedbaného prostranství opuštěných kasáren. Zajisté je tento projekt možno hodnotit výrazně pozitivně. Výrazné posílení přeshraniční spolupráce, rovné příležitosti (vyloučení bariér pro vozíčkáře), vytvoření nového pracovního místa. Přesto by zde bylo možno nalézt

cosi negativního, pro jinou část města Vejprty. Je otázka, zda při vybudování společného náměstí, byla efektivní nákladná oprava náměstí T. G. Masaryka včetně i zde zmíněné kašny (bylo již popsáno v předcházejícím textu). Tyto prostředky byly vynaloženy do současnosti „mrtvé zóny.“

7.6 Regionální operační program NUTS II Severozápad

V rámci programovacího období 2007 – 2013 byly v městě Vejprty z prostředků ROP NUTS II Severozápad dotovány tyto projekty:

Projekt 1 – Revitalizace ulice Myslbekova ve Vejprtech

Cílem projektu byla revitalizace ulice Myslbekova a souvisejícího veřejného prostranství v centrální zástavbě města. Byla provedena stavební obnova prostranství za panelovými domy vybudováním multifunkčního sportovního hřiště s umělým povrchem, osazením bezpečných dětských herních prvků s dopadovými plochami a pískoviště, proběhla celková rekonstrukce pěšin včetně veřejného osvětlení a výsadbou nových stromů a keřů. Součástí projektu pak byla celková bezbariérová rekonstrukce komunikací v ulici včetně řešení stání vozidel a úprava zelených ploch včetně výsadby.

Celkové náklady projektu 12 mil. Kč, dotace ROP 9,8 mil. Kč. Dokončení – 11/2009

Hodnocení projektu, efektivita investiční akce – Přínosem projektu byla návaznost na dříve zrealizované akce propojující prostor hraničního přechodu a centrum města Vejprty. Přeměna zanedbaného prostranství za panelovými domy na multifunkční hřiště znamená vytvoření kvalitní odpočinkové a sportovně relaxační zóny v intravilánu obce. Z hlediska kvality a udržitelnosti lze v tomto případě konstatovat, že finanční prostředky z grantu ROP NUTS II Severozápad byly vynaloženy efektivně. Je zde možno zdůraznit prvek rovných příležitostí (projekt přihlíží k potřebám vozíčkářů).

Projekt 2 – Revitalizace ulice Boženy Němcové ve Vejprtech

V rámci projektu byla provedena bezbariérová úprava komunikací s novými povrchy, nově bylo vybudováno veřejné osvětlení náhradou za dožitě. Součástí projektu bylo vybudováno sportoviště s dopravním hřištěm, horolezeckou stěnou a streetballovým košem.

Celkové náklady projektu 16,2 mil. Kč, dotace ROP 12,9 mil. Kč. Dokončení – 07/2010

Hodnocení projektu, efektivita investiční akce: I tento projekt lze vnímat pozitivně v rámci komplexního řešení revitalizace zanedbané příhraniční zóny města v prostorech bývalých kasáren. Vzniká další zajímavý volnočasový areál, který je v oblibě především u dětí a mládeže. Příjemným zjištěním je, že nedochází v této lokalitě k ničení vybavení a dalším projevům vandalismu.

Projekt 3 – Revitalizace Kostelního náměstí ve Vejprtech

V rámci projektu byla provedena úprava parku na Kostelním náměstí – odstranění nevhodných dřevin, vybudování nových pěšin včetně veřejného osvětlení, vybudování fontány a jezírka, nová výsadba stromů, keřů a květin. Součástí také bezbariérová úprava přilehlých komunikací v ulici Na Příkopech a Tržní, úprava vstupního schodiště do kulturního domu.

Celkové náklady projektu 26,8 mil. Kč, dotace ROP 21,7 mil. Kč, dotace KÚ ÚK 1,9 mil. Kč.

Hodnocení projektu a efektivita investiční akce: Málakterý projekt vyvolal ve městě Vejprty tolik diskusí. Zásah do stávající zeleně byl velmi radikální. Byl odstraněn monument z éry socialismu, travnaté porosty byly z části nahrazeny betonovými plochami. Občané si na tuto změnu těžko zvykají a ještě pár let potrvá, než vysázené stromky dorostou do výraznější velikosti. Pravda je, že původní zeleň byla po desetiletí zanedbávána a v řadě případů hrozilo i nebezpečí úrazu. Vzhledem k těmto rozporům je velmi obtížné hodnotit efektivitu projektu.

Projekt 4 – Revitalizací nevyužívaných objektů pro komplexní sociální služby

V rámci celkové rekonstrukce dvou nevyužívaných objektů, bývalé chirurgie ve Vrchlického ulici a bývalé ubytovny v ulici Vysoká, bylo realizováno jejich nové smysluplné a společensky přínosné uplatnění. Bylo vybudováno chráněné bydlení pro až 37 uživatelů, lidí s mentálním, tělesným nebo psychickým postižením, jejichž soběstačnost v oblasti bydlení a zapojení se do společenského života je omezena natolik, že se neobejdou bez pomoci druhé osoby. Při tom je kladen zásadní důraz na maximální začlenění klientů do běžného způsobu života. Objekty byly v rámci rekonstrukce zatepleny a řešeny bezbariérově, upraveno bylo rovněž bezprostředně navazující prostranství. Projektem vznikly nové pracovní příležitosti. Termín dokončení 06/2011.

Celkové náklady na projekt 24,9 mil. Kč, dotace ROP 22,9 mil. Kč, vlastní zdroje 2 mil. Kč.

Hodnocení projektu, efektivita investiční akce – Realizace progresivní myšlenky tzv. chráněného bydlení je hodnocena velmi kladně. Klienti, pro které je tento objekt určen, vyrůstali v městských ústavech sociální péče většinou od dětství. Jejich snaha o určitou formu seberealizace byla takto podpořena samotným sociálním zařízením a zároveň se stala součástí sociální politiky města. Město Vejprty vypracovalo již zmíněný Komunitní plán sociálních služeb města Vejprty, jehož součástí je též vybudování chráněného bydlení. Důležitým přínosem projektu je bezesporu fakt, že se našlo využití pro opuštěné objekty bývalé nemocnice. Při hodnocení tohoto projektu nezbývá než konstatovat, že grantové prostředky byly vynaloženy účelně a efektivně, pochopitelně zde převládá hodnotící prvek rovných příležitostí.

7.7 Operační program Životní prostředí

Tento program je spravován Státním fondem Životního prostředí, tedy organizací, se kterou mělo město Vejprty neblahé zkušenosti v souvislosti s půjčkou na dostavbu skládky tuhých domovních odpadů (viz výše). Realizace následně stručně charakterizovaných projektů však již proběhla bez větších problémů.

Projekt 1 – Sběrný dvůr komunálního odpadu Vejprty

Třebaže je v katastru města zde několikrát zmiňovaná skládka, byl do Programu odpadového hospodářství města zařazen též sběrný dvůr. Toto zařízení je určeno pro ukládání nebezpečných složek odpadu, jeho recyklovatelné složky, elektroodpad apod.

Celkové náklady 3,5 mil. Kč, dotace OP ŽP 3,0 mil. Kč. Dokončení – 2010

Hodnocení projektu efektivita investiční akce – Vzhledem k tomu, že na odpadové hospodářství města Vejprty jsou napojeny veškeré obce horské oblasti okresu Chomutov i podnikatelské subjekty působící v této lokalitě, bylo nutno řešit otázku té části odpadu, u které by skládkování bylo nebylo vhodné, či dokonce nepřijatelné. Tyto problémy řeší velmi efektivně vybudovaný sběrný dvůr. Přiměřená dostupnost pro občany města je též jedním z předpokladů účelnosti této investice.

Projekt 2 – Zkvalitnění systému shromažďování a svozu vytríděných složek KO ve Vejprtech

Další projekt v rámci komplexního řešení odpadů v horské oblasti. Předmětem projektu bylo pořízení svozového vozu pro vytríděné složky komunálního odpadu a pořízení kontejnerů na tyto složky (papír, plasty a sklo). Termín dokončení 2010.

Celkové náklady 5,1 mil. Kč, dotace SFŽP 4,6 mil. Kč.

Hodnocení projektu, efektivita investiční akce – Pořízení speciálního svozového vozidla včetně doplňujících prvků na třídění odpadu znamená další výrazný posun v technologickém zabezpečení odpadového hospodářství. Efektivita projektu je velmi vysoká, občané důsledně třídí domovní odpad a zaplňují nově kontejnery (je možno hodnotit jako přidanou hodnotu). Jejich obsah je pak dále zpracováván na třídící lince pořízené na základě výše uvedeného projektu v rámci programu Grantové schéma Phare CBC. Ta přinesla nové pracovní místo. Hodnotícími orgány je u projektů realizovaných ve Vejprtech ceněna jejich provázanost napříč grantovými programy.

7.8 Státní fond dopravní infrastruktury

Vedle Státního fondu životního prostředí se město Vejprty zapojilo i do programů Státního fondu dopravní infrastruktury, který je spravován Ministerstvem dopravy. V této grantové oblasti byly realizovány následující projekty:

Projekt 1 – Rekonstrukce ul. Maxima Gorkého

V rámci programu ke zvýšení bezpečnosti dopravy a jejího zpřístupňování osobám s omezenou schopností pohybu a orientace, byla provedena rekonstrukce a bezbariérové úpravy chodníků ulice v centru města a vybudována parkovací místa pro ZTP. Termín dokončení 2009.

Celková dotace 3,3 mil. Kč, dotace SFDI 1,8 mil. Kč.

Hodnocení projektu a efektivita investiční akce – Projekt byl velmi pozitivně přijat handicapovanými občany, kteří bydlí v přilehlé zástavbě (rovné příležitosti). Navíc se jedná o další článek komplexního řešení komunikačního propojení střed města – hraniční přechod. Efektivita investiční akce je poměrně vysoká.

Projekt 2 – Bezbariérové centrum města Vejprty

Podpora zpracování projektové dokumentace bezbariérových úprav chodníků v centru města. Tento projekt není tedy přímou investicí, avšak je důležitým předpokladem pro pokračování investičních akcí zaměřených na odstranění bariér ve městě. Termín dokončení 2010.

Celkem 0,4 mil. Kč, dotace SFDI 0,3 mil. Kč.

Hodnocení a efektivita projektu: Díky tomuto projektu mohly být realizované investiční akce, které prokázaly svoji efektivnost zejména z pohledu zachování principu rovných příležitostí.

Projekt 3 – Bezbariérové centrum města Vejprty – I. etapa

První etapa projektu ke zvýšení bezpečnosti dopravy a jejího zpřístupňování osobám s omezenou schopností pohybu a orientace v podobě rekonstrukce chodníků podél silnic II. třídy od hraničního přechodu až po křižovatku Na Křížku byla započata v roce 2010 a dokončena v roce 2012.

Celkové náklady 10,8 mil. Kč, dotace SFDI 8,1 mil. Kč.

Hodnocení projektu a efektivita investiční akce – Dopravní infrastruktura města Vejprty získává poměrně vysoký standard odpovídající i nejpřísnějším pravidlům Evropské unie. Již v této fázi lze konstatovat, že výrazná část města je od hraničního přechodu pro vozičkáře bezproblémově přístupná (princip rovných příležitostí). Přidaná hodnota – zvýšení bezpečnosti a lepší vzhled města.

7.9 Ministerstvo zemědělství – protipovodňová opatření

Projekt 1 – Protipovodňová opatření Vejprty (I. etapa) – Rekonstrukce zatrubněné části Vejprtského potoka

Jednou ze zvláštností města Vejprty je, že jeho vnitřní částí prochází Panenský potok, který je ve středu města zatrubněn. V období mimořádných srážek, či rychlém jarním tání hrozí tento tok rozvodněním a několikrát došlo k zatopení středu města a sklepních částí objektů, které se zde nacházejí. Vzhledem k umístění tohoto toku pod vozovkou je jeho úprava velmi náročná.

V rámci projektu byla provedena rekonstrukce zatrubněné části potoka od vtoku u hřiště až po vyústění do hraničního toku Polavy. Byly nahrazeny dožitě betonové trubky novými (pod hřištěm a pod bývalou městskou tržnicí), byl zevnitř opraven a zpevněn betonový a kamenný profil potoka.

Náklady 31,9 mil. Kč, dotace Ministerstva zemědělství ČR 30 mil. Kč.

Projekt 2 – Vejprty – Panenský potok I. etapa

V rámci projektu byla provedena injektáž zemního pozadí za zatrubněnou částí Vejprtského potoka v úseku, kde byly georadarovým průzkumem zjištěny největší dutiny a rozvolnění zeminy, hrozící dokonce propady komunikací. Termín dokončení 2008

Náklady 3,3 mil. Kč – 100 % dotace Ministerstva zemědělství.

Projekt 3 – Rekonstrukce zatrubněné části Vejprtského potoka

V rámci projektu byla provedena rekonstrukce zatrubněné části potoka od vtoku u hřiště až po vyústění do hraničního toku Polavy. Byly nahrazeny dožitě betonové trubky novými (pod hřištěm a pod bývalou městskou tržnicí), byl zevnitř opraven a zpevněn betonový a kamenný profil potoka.

Náklady 31,9 mil Kč, dotace 30 mil. Kč.

Hodnocení projektů 1, 2, 3, efektivita investiční akce – V posledních letech (v intervalech obdobných pro velké povodně v České republice) docházelo k rozvodňování Panenského potoka. Město nebylo schopno vlastními prostředky uhradit odbornou práci specialistů. Proto má tento projekt velkou hodnotu a vzhledem k dořešení problému lze hodnotit tuto investiční akci jako velmi efektivní. Tento závažný problém by město bez dotačních programů řešilo velmi obtížně.

7.10 Projekty MMR

Projekt 1 – Rekonstrukce střešního pláště na objektu ZŠ ve Vejprtech

Tento projekt financovaný Ministerstvem pro místní rozvoj ČR je přiřazen do této skupiny proto, že jeho cílem je řešit následky živelné pohromy. Termín dokončení 08/2007.

Celková rekonstrukce střešního pláště základní školy, poškozeného orkámem Kyril. Financování z dotace a vyplacenou pojistkou.

Celkové náklady 2,1 mil. Kč, dotace Ministerstva pro místní rozvoj 1,2 mil. Kč

Hodnocení a efektivita investiční akce – Projekt řeší aktuální problém, realizace investiční akce nejen odstraňuje nepříznivý stav, ale zabraňuje vzniku dalších škod. Jednoznačně vysoká efektivita.

Podpora rozvoje severozápadních Čech a Moravskoslezského regionu

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR vytvořilo program na podporu investičních akcí ve dvou problémových oblastech státu – Region NUTS II Severozápad a Region NUTS II Moravskoslezsko. Městu Vejprty se v tomto programu podařilo realizovat následující projekty:

Projekt 1 – Rekonstrukce zastřešení objektu č. p. 309 ve Vejprtech

Památkově chráněný objekt byl privatizován a na základě havarijního stavu šel do sejmutí památkové ochrany a k následné demolici. Město objekt převzalo a následně provedlo s dotací MMR první krok k záchraně této památky kompletní rekonstrukcí střechy. Záměrem města je vybudovat v tomto objektu, který patří mezi nejstarší domy ve městě, městské muzeum. Bude však nezbytné zajistit další finanční prostředky na pokračování vnitřní rekonstrukce objektu. Termín dokončení 11/2006,

Celkové náklady 5,6 mil. Kč, dotace MMR 2,97 mil. Kč.

Hodnocení projektu efektivita investiční akce: Význam projektu spočívá především v záchraně daného objektu. Nebýt provedené investice, byla by budova nejspíš vyjmuta z kategorie památkové péče, o co majitelé usilovali. Proto bylo nejprve nezbytné získat objekt do svého majetku. Efektivita investiční akce je vysoká též z toho důvodu, že stát se staví ke kulturním památkám se zahájenou rekonstrukcí lépe, než v případech, kdy se záchrana jeví jako beznadějná.

Projekt 2 – Rekonstrukce objektu č. p. 309 ve Vejprtech – II. etapa

Další etapou k záchraně památkově chráněného objektu byla rekonstrukce oken objektu a obnova fasády objektu, byl vyklizen a byly odstraněny sutiny a dřevěné prvky napadené dřevokaznými houbami. Po jejím dokončení objekt čeká na rekonstrukci interiéru v návaznosti na budoucí využití. Termín dokončení 05/2008.

Celkové náklady projektu 2,9 mil. Kč, dotace MMR 1,9 mil Kč.

Hodnocení projektu, efektivnost investiční akce: Zde lze hodnotit projekt stejně jako předchozí etapu. Realizace této fáze potvrzuje též slova uvedená v souvislosti s efektivností této akce. Znamená to, že lépe jsou vnímány žádosti na projekty, které jsou navazujícími akcemi na předchozí dotace.

Projekt 3 – Stavební úpravy náměstí T. G. Masaryka ve Vejpřtech – 1. etapa

Původní podoba této plochy byla změněna na moderní náměstí, vycházející z historické podoby ze začátku 20. století. Byly nově vybudovány všechny plochy a komunikace při respektování bezbariérového řešení komunikací, s rekonstrukcí veřejného osvětlení, s doplněním napájecích elektrických pilířků, pítka, výsadbou stromů a s doplněním mobiliáře v podobě laviček a odpadkových košů. Termín dokončení 10/2007.

Celkové náklady projektu dosáhly 22,4 mil. Kč, dotace MMR 13,2 mil. Kč.

Hodnocení projektu, efektivnost investiční akce: vydlážděný povrch náměstí (s kombinací různého typu dlažby) vypadá zajímavě. Byla zajisté odvedena kvalitní práce, avšak po odstranění původní zeleně působí celý prostor poměrně chladně. Je velmi pravděpodobné, že po určité době, kdy nově vysázené stromky získají na síle, se celkový dojem změní. Jiným, zato asi zásadnějším problémem je, že po přenesení aktivit do příhraniční zóny s nákupním střediskem je toto náměstí zcela opuštěné. Je pravda, že v době realizace této akce byly představy o společném česko-německém náměstí mlhavé a získání finančních prostředků pro takovou investiční akci značně nejisté.

Projekt 4 – Odstranění objektu č. p. 739 ve Vejpřtech

Tento projekt je důkazem toho, že investiční akce neznámá pouze budování nových či rekonstrukci stávajících objektů. Termín dokončení 11/2005.

Předmětem projektu bylo odstranění bývalého vojenského objektu v hraničním prostoru, zničeného požárem a následná úprava prostranství po demolicí.

Celkové náklady 2,2 mil. Kč, dotace MMR 1,1 mil. Kč.

Hodnocení projektu, efektivnost investiční akce: Opuštěný a zcela zničený objekt bývalých kasáren svojí existencí bránil investičním záměrům v příhraniční lokalitě. Tento prostor byl následně (pomocí jiného projektu v programu Cíl/Ziel 3) přeměněn v oddychovou zónu. Navíc v době před likvidací objektu vypadal vstup do města resp. do

České republiky přes hraniční přechod opravdu hrůzostrašně. Investiční akci lze ohodnotit z hlediska efektivity jako velmi úspěšnou.

7.11 Projekty realizované ve spolupráci s jinými subjekty

Do této kategorie lze zařadit investiční akce, které byly uskutečněny díky spolupráci města Vejprty s krajskými spolky. Německé obyvatelstvo, které bylo v období 1945 – 1946 odsunuto z města Vejprty vytvořilo krajské spolky vázané na obce jejich původu. Vzhledem k tomu, že Nové Zvolání a České Hamry jsou v současnosti městskými částmi města Vejprty, byla po roce 1989 navázána spolupráce hned se třemi krajskými spolky. Nedošlo k dohadování o jakémkoli navrácení majetku, jak se tato otázka zpočátku v naší zemi medializovala. Naopak, tyto organizace se velmi intenzivně zapojily do záchranu čtyř kostelů, na kterou bylo velmi obtížně sehnat prostředky z grantových programů. Ani jedna ze staveb není totiž zařazena do kategorie památkové péče. U všech kostelů došlo k rekonstrukci střechy a opravy fasád. V kostelech Sv. Ignáce a Sv. Martina ve Vejprtech došlo k výrazným úpravám interiérů, včetně opravy oltářů. Pomocí sbírek krajanů byly vyrobeny zvony pro kostel Sv. Ignáce, jako náhrada za zvony, které byly v průběhu II. světové války roztaveny pro potřeby zbrojního průmyslu.

Celkové náklady cca 10 miliónů podíl krajských spolků 9 miliónů Kč.

7.12 Shrnutí

Vzhledem k tomu, že požadované finanční prostředky byly získávány prostřednictvím úspěšných projektů v rámci grantových programů, bylo nezbytné v maximální míře sladit (tedy i předvídat) poměr projektovaných a skutečných nákladů. Jak to však v praxi občas bývá, při některých akcích se objevují tzv. vícepráce. Evropské grantové programy však takový pojem neznají, tudíž navýšení nákladů není bráno při konečném vyhodnocení projektu respektováno. Navýšení nákladů (např. způsobené komplikovaným podložím) jdou na vrub žadatele, tedy města. Lze konstatovat, že se nejednalo o jev běžný a navýšená částka nikdy výrazně neohrozila rozpočet města. U některých národních projektů (dotace MMR) byly zvýšené náklady uznány a dodatečně zahrnuty do dotace.

Některé projekty po realizaci s sebou nesou provozní náklady. V rámci udržitelnosti již nelze spoléhat na vnější financování. Jedná se např. o skládku TDO – zde je provoz hrazen

poplatky za vykonávané služby občany nebo ostatními subjekty, případně zapojenými obcemi. Provoz Chráněného bydlení je z podstatné části pokryt dotacemi na sociální služby, částečně přispívají ubytovaní klienti. Provoz akcí na nově vytvořeném Společném náměstí je pokryt z tzv. měkkých projektů přeshraniční spolupráce.

Vlastní podíl obce stanovený (v procentech daným dotačním programem) jsou jen z části kryty z vlastních příjmů. Překlenovací úvěry způsobují dočasně schodkový rozpočet obce, ale závažnější problémy pro její hospodaření tímto nevznikají.

8 Závěr

Tato diplomová práce je zaměřena na posouzení potenciálních finančních zdrojů potřebných k zajištění investičních akcí municipalit. Málokterá obec je schopna z přebytků svého hospodaření pokrýt náklady na opravu či výstavbu potřebné infrastruktury. Pokud (a není to obecný trend) obec hospodaří tak, že po pokrytí všech nezbytných (mandatorních) výdajů zůstanou určité finanční prostředky, nejsou použity přímo na pokrytí některé investiční akce. Cílem je nalézt odpovídající grantový program a z něho po splnění nezbytných podmínek potřebné prostředky získat. Vzhledem k tomu, že na základě principu adicionality je nutno vnímat u řady dotačních programů (zejména evropských) samotnou dotaci jako příspěvek, je nutno počítat s tím, že část nákladů je nutno pokrýt vlastními prostředky. Pokud nejsou tyto finance na účtu např. na základě vzniku zmíněného přebytku, nezbyvá nic jiného, než je zajistit půjčkou od některých bankovních ústavů. Tato záležitost je však velmi citlivá a je zapotřebí zvážit veškeré důsledky při řešení této půjčky. I město Vejprty v tomto směru získalo neblahou skutečnost.

V rámci teoreticky orientované části diplomové práce byly shromážděny údaje o grantových programech různého zaměření i původu (tj. podle vyhlášovatele). Hlavním kritériem výběru byla otázka možné aplikovatelnosti na podmínky a potřeby obcí. Následná aplikační část zahrnuje výběr konkrétních projektů realizovaných v příhraničním městě Vejprty. Je nutno přiznat, že pro mě, jako autorku této diplomové práce bylo překvapivé zjištění, z jakých grantových programů dokáže toto malé městečko úspěšně čerpat finanční prostředky. Ve městě Vejprty byl problém projektů původně řešen v rámci Odboru správy majetku města. V současnosti existuje Oddělení projektů, které přímo spadá pod řízení tajemníka městského úřadu. Oddělení řeší tyto problémy: vyhledávání vhodných grantů, zpracování žádostí a řeší další administrativu projektu včetně závěrečného vyhodnocení. Odbor správy majetku provádí kontrolu samotné realizace projektu po stránce technické. Hodnocení efektivnosti investice provádí na základě podkladů zpracovaných pověřenými úředníky ve fázi ex ante rada měst a následně zastupitelstvo. Členové zastupitelstva nakonec rozhodnou, zda vůbec projektovou žádost podat.

V rámci této diplomové práce hrálo při posuzování efektivnosti investičních akcí významnou roli též vizuální hodnocení. Vzhledem k tomu, že od dokončení řady projektů

uplynulo určité období, bylo možno ohodnotit též jejich udržitelnost. Přínosem bylo i několik konzultací s vedoucím projektového oddělení města, který mi umožnil nahlédnout do projektové i strategické dokumentace.

Postupně byly těmito formami získávány údaje, které pomohly zodpovědět na otázku, v čem spočívá úspěšnost resp. efektivita jednotlivých investičních akcí. Následující body by za určitých okolností mohly být i jakýmsi návodem obecnějšího charakteru.

- ujasnění koncepce rozvojových aktivit ve městě; Město Vejprty kromě povinného územního plánu zpracovalo strategický plán města, energetickou koncepci, komunitní plán sociálních služeb, koncepci dalšího využívání objektů ve vlastnictví města atd.)
- vnímání jednotlivých investičních akcí jako součást komplexního řešení problémů vyplývajících ze zpracovaných strategií
- ve městě Vejprty se podařilo vyčleněním těchto aktivit z odboru správy majetku města, který do této doby řešil jako svoji přidruženou činnost (projektovou činnost – tj. vyhledávání odpovídajících grantových programů, příprava a administrace projektů, jejich monitoring a závěrečné vyhodnocení) zajistit organizačně, personálně i technicky
- odborná úroveň a zkušenosti odborných pracovníků zabývajících se projektovou činností, doplněnou zápallem pro danou věc
- důsledné dodržování podmínek výběrového řízení – jen tak lze zajistit kvalitu odvedené práce i efektivnost vynaložených prostředků
- politická podpora – pro tyto aktivity je nezbytné získat zastupitelstvo obce
- spolupráce s ostatními aktéry místního rozvoje (organizace ve městě, podnikatelské subjekty i neziskový sektor včetně církve)
- schopnost lobbingu v institucích vyhlašujících grantové programy i u politických zástupců regionu – i to je (bohužel) pro úspěch v dnešní době nezbytné

V úvodní části této diplomové práce byly formulovány tři hypotézy, u kterých byla v průběhu tvorby práce ověřena jejich pravdivost.

Hypotéza 1: *Naprostá většina investičních akcí obce je řešena pomocí grantových programů případně v kombinaci s půjčkami.*

Tato hypotéza byla v plné míře verifikována. Při současných vypjatých municipálních rozpočtech je nutné hledat finanční podporu mimo obec. Navíc existuje celá řada grantových programů, které jsou účelově zaměřeny na územní samosprávu. Určitým důkazem pro toto tvrzení jsou údaje zjištěné ve městě Vejprty.

Hypotéza 2: *Investiční akce financované z jiných zdrojů mohou znamenat pro danou obec výrazné riziko.*

I tuto hypotézu lze považovat za pravdivou. Podmínky většiny grantových programů (zejména evropských) jsou stanoveny velmi přísně. Nedodržení určených podmínek – odchylka od cíle, nedodržení termínů realizace, chyby v personálním či finančním zabezpečení mohou znamenat krácení dotace, či nakonec i její vrácení. Není vyloučena ani penalizace, která může činit i 100 % získané dotace. Kauza popsaná v předchozí kapitole (Skládka TDO České Hamry) ukazuje, že komplikace kolem pokrytí investiční akce mohou uvést obec do nepředstavitelných potíží.

Hypotéza 3: *I v malé obci je možno efektivně investovat.*

Pravdivost této hypotézy částečně potvrdil přehled projektů, které byly úspěšně realizovány v městě Vejprty, které má v současnosti něco málo přes tři tisíce obyvatel. Je však nutno uznat, že velmi malé obce např. do 1000 obyvatel (a těch je v České republice většina) mají přístup k některým grantům komplikovanější – nesplňují podmínky, chybí prostředky na financování spoluúčasti, odborný personál schopný vytvořit projektovou dokumentaci a samotný projekt řídit a administrovat, nejsou vypracovány strategické dokumenty.

Jedním z problémů je samozřejmě kontrolní činnost spojená s projekty ve všech jeho fázích. V rámci vnitřní kontroly je to odbor financí, kontrolní výbor zastupitelstva města a v některých fázích i samotné oddělení projektů. Průběžný monitoring probíhá vypracováváním monitorovacích zpráv, které jsou zasílány poskytovateli grantu 4x ročně. Trvalý dohled je ze strany Finančního úřadu v Chomutově. Proběhly též fyzické kontroly na místě realizovaných projektů vysláním zvláštní komise složenou ze zahraničních expertů (Projekt Phare Black Triangle). V jednom případě proběhla kontrola NKÚ, bez

stanovení sankcí. V tomto směru byly problémy zejména v první polovině devadesátých let, kdy samotné instituce poskytující granty neměly systém kontroly řádně nastavený.

Problémem byl z počátku též informační systém, který se týkal samotných grantových problémů, dnes je situace zcela jiná. Podle slov vedoucího oddělení p. M. Hylmara na jedné z konzultací: „Kdo ví, co má hledat, potřebné informace nalezne.“⁷¹ Dopracováním strategických dokumentů byly zcela odstraněny určité nesoulady v investičních akcích – viz rekonstrukce a doplňky náměstí a budování společného přeshraničního centra. Jsou jasně stanoveny priority. Vidím problém v nutnosti soustředit se i na okrajové části města. Týká se to především stavu místních komunikací.

Závěrem však lze konstatovat, že město Vejprty může být určitým příkladem a impulsem pro menší obce, aby se pustily do grantových programů a výrazně zlepšovaly svoji infrastrukturu. Zároveň však tento příklad ukazuje na nezbytnost koncepčního přístupu a kvalifikovaný a pro problém patřičně zaujatý personál.

⁷¹ Záznam řízeného rozhovoru s vedoucím oddělení projektů Městského úřadu ve Vejprtech p. M. Hylmarem 18. 1. 2014.

9 Seznam použitých zdrojů

Odborné monografie

HAMERNÍKOVÁ, Bojka a Alena MAAYTOVÁ. *Veřejné finance*. Praha: ASPI, 2007, 364 s. ISBN 978-807-3573-010.

HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 2., doplněné a rozšířené vydání. Praha: ASPI, 2007. 212 s. ISBN 978-80-7357-248-8.

HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 7. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, 837 s. Právnícké učebnice (C.H. Beck). ISBN 978-807-4000-492.

KADERÁBKOVÁ, Jaroslava et al. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 4. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. 447 s. Vysokoškolské učebnice. ISBN 80-86473-80-5.

NAHODIL, František et al. *Veřejné finance v České republice*. 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 359 s. ISBN 978-80-7380-162-5.

PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejný sektor – řízení a financování*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 485 s. ISBN 978-807-3579-364.

PEKOVÁ, Jitka. et al. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: ASPI, 2008, 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana a Olga SEDLÁČKOVÁ. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2009, 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.

REKTOŘÍK, Jaroslav. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 2. aktualizované vydání. Praha: Ekopress, 2007, 309 s. ISBN 978-808-6929-293.

WOKOUN, René. *Strukturální fondy a obce I*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2006. 146 s. ISBN 80-7357-138-2.

Legislativní normy

EU Smlouva o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy.

ČESKO. Zákon č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení) ve znění pozdějších předpisů.

ČESKO. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) ve znění pozdějších předpisů.

ČESKO. Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

ČESKO. Zákon č. 388/1991 Sb., o státním fondu životního prostředí ve znění pozdějších předpisů.

ČESKO. Zákon č. 104/2000 Sb., o státním fondu dopravní infrastruktury ve znění pozdějších předpisů.

ČESKO. Zákon č. 211/2000 Sb., o Státním fondu rozvoje bydlení a o změně zákona č. 171/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky ve věcech převodů majetku státu na jiné osoby a o Fondu národního majetku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Internetové zdroje

BLAŽEK, Vojtěch. Malé domů za šedesát miliard. Porcování medvěda se zřejmě vrátí. In: IHNEED.cz [online]. 17. 3. 2010 [cit. 2014-01-14]. Dostupné z: <http://generator.citace.com/dok/d97uWTH0AVET5mt>.

KYPETOVÁ, Jaroslava. Porcování medvěda. In: Wwww.cevro.cz: Čtrnáctideník [online]. 18/2008. 14. 10. 2008 [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: http://www.cevro.cz/web_files/soubory/198260/208443_D_cs_14denik_2008_18.pdf.

Hejtmani navrhují vytvořit Státní fond vodohospodářské struktury. In: Liberecký kraj: Odbor kanceláře hejtmána [online]. 30. 5. 2008 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: <http://kancelar-hejtmana.kraj-lbc.cz/page3638/id:63451/Hejtmani-navrhujji-vytvorit-Statni-fond-vodohospodarske-struktury>.

Operační program Životní prostředí. In: Státní fond životního prostředí České republiky [online]. [cit. 2014-02-15]. Dostupné z: <https://www.sfzp.cz/sekce/88/op-zivotni-prostredi/>.

Přesun nevyčerpaných dotací EU čeká tři operační programy. In: EurActiv [online]. 12. 4. 2013 [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/regionalni-rozvoj/analyza/presun-nevycerpanych-dotaci-eu-potka-zrejme-tri-operacni-programy-fondy-010759>.

Ex-ante hodnocení Operačního programu Životního prostředí pro budoucí Programové období 2014–2020. Průběžná zpráva 1. Ústí nad Labem: SPF Group, leden 2014.

Stručně o národních programech. In: Státní fond životního prostředí [online]. [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: <https://www.sfzp.cz/sekce/163/strucne-o-narodnich-programech/>.

Nová Zelená úsporám. In: Nová zelená úsporám 2013 [online]. [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: <http://www.nzu2013.cz/>.

Příští pondělí startuje nová Zelená úsporám. In: Hnutí Duha [online]. [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: http://www.hnutiduha.cz/sites/default/files/publikace/2013/08/infolist_startuje_nova_zelena_usporam.pdf.

Příjem žádostí do Nové zelené úsporám pro rok 2014 začne v dubnu. In: Ministerstvo životního prostředí [online]. 6. 1. 2014 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/news_140106_NZU_2014.

10 Seznam použitých zkratk

Zkratka	Význam zkratky
CZVV	Celkově způsobilé veřejné výdaje
CZT	Centrální zásobování teplem
MF ČR	Ministerstvo financí České republiky
MMR ČR	Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
OPD	Operační program Doprava
OPŽP	Operační program Životní prostředí
OZE	Obnovitelné zdroje energie
PS PČR	Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky
SFŽP	Státní fond životního prostředí

11 Přílohy

Seznam příloh

Příloha A – Skládka TDO České Hamry – Projekt SFŽP

Příloha B – Projekt společné centrum (před dokončením) – Program Cíl 3

Projekt C – Hřiště Myslbekova ulice – Projekt ROP NUTS II Severozápad

Projekt D – Hřiště v ulici B. Němcové – Projekt NTS II Severozápad

Projekt E – Kostel Sv. Martina – Projekt Spolupráce s krajanskými spolky

Projekt F – Kaplička v Husově ulici – Projekt ve spolupráci s krajanskými spolky

Příloha A – Skládka TDO České Hamry – Projekt SFŽP

Zdroj: Město Vejprty

Příloha B – Projekt společné centrum (před dokončením) – Program Cíl 3

Zdroj: Město Vejprty

Příloha C – Hřiště Myslbekova ulice – Projekt ROP NUTS II Severozápad

Zdroj: Město Vejprty

Příloha D – Hřiště v ulici B. Němcové – Projekt NTS II Severozápad

Zdroj: Město Vejprty

Příloha E – Kostel Sv. Martina – Projekt Spolupráce s krajanskými spolky

Zdroj: Město Vejprty

Příloha F – Kaplička v Husově ulici – Projekt ve spolupráci s krajanskými spolky

Zdroj: Město Vejprty